

INCIPIT APOCALYPSIS IOHANNIS APOSTOLI

¹ Apocalypsis Jesu Christi, quam dedit illi Deus palam facere servis suis, quæ oportet fieri cito: et significavit, mittens per angelum suum servo suo

Joanni,*

² qui testimonium perhibuit verbo Dei, et testi-

* **1:1 Incipit** Joannes apostolus et evangelista, a Christo electus atque dilectus, in tanto amore dilectionis uberius habitus est, ut in cœna super pectus ejus recumberet, et ad crucem astanti soli matrem propriam commendasset, ut quem nubere volentem ad amplexum virginitatis asciverat, ipsi etiam custodiendam virginem tradidisset. Hic itaque cum propter verbum Dei et testimonium Jesu Christi in Pathmos insulam sortiretur exsilium, illic ab eodem Apocalypsis præostensa describitur, ut sicut in principio canonis, id est libri Geneseos, incorruptibile principium prænotatur, ita etiam incorruptibilis finis per virginem in Apocalypsi redderetur, dicens: Ego sum Alpha et Omega, initium et finis. Hic est Joannes, qui sciens supervenisse sibi diem egressionis de corpore, convocatis in Epheso discipulis, descendit in defossum sepulturæ suæ locum, orationeque completa, reddidit spiritum tam a dolore mortis factus extraneus, quam a corruptione carnis noscitur alienus. Cujus tamen Scripturæ dispositio, vel libri ordinatio, ideo a nobis per singula non exponitur, ut nescientibus inquirendi desiderium collocetur et quærentibus laboris fructus, et Deo magisterii doctrina servetur. **Argumentum** Incipit Apocalypsis Joannis tot habet sacramenta quot verba. Parum dixi, et pro merito voluminis laus omnis inferior est. In verbis singulis multiplices latent intelligentiæ. **Apocalypsis Jesu Christi.** Præparat auditores, redditque eos benevolos et attentos, sicut et ibi: **Joannes septem Ecclesiis quæ sunt in Asia. Quam dedit.** Secundum humanitatem Christus accipit eam a Patre et Verbo sibi conjuncto hypostatice, et a Spiritu sancto. **Quæ oportet fieri.** Quasi dicat: Inevitabile est quin fiant, et utile est ut fiant. Oportet ut servi patiantur tribulationes cito. **Cito.** Dicit **cito**, ut seipsos parent, ne sit grave pati. Cito finiendi sunt labores, et præmia danda. Brevis labor, festinata gloria.

monium Jesu Christi, quæcumque vidit.†

³ Beatus qui legit, et audit verba prophetiæ hujus, et servat ea, quæ in ea scripta sunt: tempus enim prope est.‡

⁴ Joannes septem ecclesiis, quæ sunt in Asia. Gratia vobis, et pax ab eo, qui est, et qui erat, et qui venturus est: et a septem spiritibus qui in

† **1:2 Qui testimonium perhibuit.** Qui testatur esse vera verba ipsius Christi habita tam de Verbo, id est Divinitate, quam de humanitate Jesu Christi. **Verbo Dei.** Filius vocatur Verbum Dei, quia per eum manifestatus est in mundo Pater. **In his quæ vidit.** In his quæ corporaliter vidit, ut passum et mortuum, sola mente, ut fuisse cum Patre ante omnia. ‡ **1:3 Beatus.** Christus dedit hæc mihi, beatus autem quia me acceperit. **Beatus,** quia hæc Apocalypsis est Jesu Christi, etc. **Qui legit.** Id est, narrat aliis quæ audivit: quia plures ab uno legente possunt audire; vel, **audient,** et in hoc notat auditores, quia plures. Illi soli beati qui audiunt ut mente recondant; et mente recondunt, ut opere compleant; et opere implent, ut vitam æternam possideant. **Servat ea.** Non enim auditores legis, sed factores justi sunt. Servat ea, qui fidem Christi et Ecclesiæ non violat, et timet minata, et quærit promissa. Vere beatus est iste, quia nec longa mora laboris, et præmia vicina.

conspectu throni ejus sunt:§

⁵ et a Jesu Christo, qui est testis fidelis, primogenitus mortuorum, et princeps regum terræ, qui dilexit nos, et lavit nos a peccatis nostris in sanguine suo,**

⁶ et fecit nos regnum, et sacerdotes Deo et Patri suo: ipsi gloria et imperium in sæcula sæculorum.

§ **1:4 Septem ecclesiis.** Principaliter illis scribit ecclesiis Asiæ, quibus magister erat constitutus, et per simile aliis. Deus dedit Christo, Christus Joanni, Joannes autem ecclesiis, vel per septem, universæ Ecclesiæ. Quia **septem** universitatem significant, vel quia septiformi spiritu illustrantur. **In Asia.** Asia est elatio, Ecclesia ergo nunc est in elatione virtutum, vel olim vitiorum. Asia ista non est magna illa tertia pars mundi, sed quædam provincia ubi erant septem civitates, et septem ecclesiæ cum septem episcopis. **Gratia vobis.** Præparat auditores in salutatione, et reddit eos benevolos et attentos, sicut et in prologo. **Qui est et qui erat.** Æternaliter. Quamvis autem sit natus ex tempore, jam immutabilis est per humanitatem qui olim fuerat corruptibilis. Talis venturus est, etiamsi mundo non apparet talis. **Et a septem spiritibus, qui in conspectu. Spiritus.** Idem sonat quod charitas. Unde attribuitur Spiritui remissio peccatorum, et alia dona quæ sunt dona totius Trinitatis, ut intelligamus Trinitatem ex sola dilectione operari. Personam Patris tacet, quia de Deo Creatore nemo mala intellexerat, ponit personam Filii et Spiritus sancti de quibus omnes nascuntur in ecclesiis hæreses. **Throni.** Throni Dei sunt angeli ejus et sancti homines in quibus nunc sedet Deus et judicat, ne in futuro judicet. ** **1:5 Testis fidelis.** Dicit hoc propter desperantes de morte Christi ut illi qui dixerunt: **Nos putabamus quod ipse esset redempturus Israël** Luc. 24.. **Primogenitus mortuorum.** Quasi dicat: Vos non terreat, quia surrexit, et est impassibilis. Vel est primus mortificantium se, quia peccatum non fecit. **Princeps regum terræ.** Princeps terrenarum potestatum, potens eas remove, et ad utilitatem suorum vel sanctorum permittens impios servire.

Amen.††

⁷ Ecce venit cum nubibus, et videbit eum omnis oculus, et qui eum pupugerunt. Et plangent se super eum omnes tribus terræ. Etiam: amen.‡‡

⁸ Ego sum alpha et omega, principium et finis, dicit Dominus Deus: qui est, et qui erat, et qui venturus est, omnipotens.§§

⁹ Ego Joannes frater vester, et particeps in tribulatione, et regno, et patientia in Christo Jesu: fui in insula, quæ appellatur Patmos, propter verbum

†† **1:6 Et fecit nos Deo nostro regnum.** Id est potentes vitiis resistere, **et sacerdotes**, id est pro nobis et pro fratribus nosmetipsums Deo offerentes. ‡‡ **1:7 Ecce venit**, etc. Et vere debetis eum glorificare, quia ipse est qui venturus est ad remunerandum. **Cum nubibus**, id est cum sanctis: quia nubes fuerunt compluendo aliis doctrinam, et miracula faciendo; vel, sicut in nube ascendit, ita in nube veniet, per quam Dei clementiam intelligimus, qua bonis est refrigerium et illuminatio, malis vero terror et excæcatio. Quod et significatum est per nubem qua educti sunt filii Israël de Ægypto. **Et videbit eum.** Alia translatio habet: **Videbit omnis terra talem.** Quasi dicat: Talem videbunt qualem impii venturum esse non credebant. **Omnis oculus.** Boni ut lætentur, mali ut confundantur, videbunt. **Plangent.** Seu collident super eum impotentes ejus imperio resistere, ad similitudinem lapidis et fictilium. Vel **plangent se**, id est dolebunt respicientes eos qui fundati sunt super eum, quia non tantum dolebunt de ipso tormento, quam quod repellentur a tali consortio. §§ **1:8 Ego sum.** Vere veniet, quia ipse promittit se venturum. Vel præmissa salutatione reddit attentos, quasi dicat: Ne a me hoc dictum, sed ab ipso Christo credatis. **Alpha, principium.** Ante quem nullus, vel e quo omnia cœperunt. **Omega, finis.** Post quem nullus, vel in quo omnia terminabuntur.

Dei, et testimonium Jesu:***

¹⁰ fui in spiritu in dominica die, et audivi post me vocem magnam tamquam tubæ,†††

¹¹ dicentis: Quod vides, scribe in libro: et mitte septem ecclesiis, quæ sunt in Asia, Epheso, et Smyrnæ, et Pergamo, et Thyatiræ, et Sardis, et Philadelphicæ, et Laodicicæ.‡‡‡

*** **1:9 Ego Joannes.** Finita salutatione, progreditur ad narrationem, imponendo quatuor, personam, locum, causam ipsius loci, tempus, quæ valent ad commendationem ipsius revelationis. **Ego Joannes.** Quasi dicat: Scio quia tribulamini, sed exemplo Christi patienter sufferatis, ut sitis participes regni ipsius. **Frater vester;** etc., **in Christo.** In fidei unitate, et propter illam fidem tribulatus fui, sicut et alii, per quod ad regnum pervenire patienter sustinui, habendo Christum in omnibus exemplum. **Pathmos.** Id est fretum, scilicet tribulatio, in qua magis cœlestia a fidelibus aperiuntur. Ecclesia comparatur insulæ, quia sicut insula marinis procellis illiditur, ita Ecclesia persecutionibus marinorum, id est mundanorum, affligitur. **Propter verbum Dei.** Id est, propter testimonium divinitati et humanitati exhibitum. ††† **1:10 In Dominica die.** Solet rerum qualitas ex tempore notari, ut Abraham in fervorem fidei, angelum in meridie vidit; Loth in perditionem Sodomæ vespere; Adam post meridiem audivit vocem Domini; Salomon, non reservaturus, sapientiam nocte suscepit. **Audivi post me vocem.** Post se audivit, quia dum de præsentibus eductus in anteriora veræ contemplationis se extenderet, etiam alios respicere admonitus est; vel: post se audit, quia a lege et prophetis prædictum est hoc, id enim intelligit. ‡‡‡ **1:11 Quod vides, scribe.** Communis admonitio fit Joanni, quæ monuit communiter mittere ecclesiæ Asiæ, per quas intelligendæ sunt omnes aliæ Ecclesiæ. Hæc communis admonitio fit usque ibi: **Et Angelo Ephesi,** etc. Sive simul et uno intuitu, sive per tempora diversa hanc visionem vidit Joannes, angelus utrumlibet ei conferre potuit. **Epheso.** Ephesas **voluntas mea** interpretatur, vel **lapsus profundus,** vel **consilium.**

¹² Et conversus sum ut viderem vocem, quæ loquebatur mecum: et conversus vidi septem candelabra aurea:§§§

¹³ et in medio septem candelabrorum aureorum, similem Filio hominis vestitum podere, et præcinctum ad mamillas zona aurea:*

¹⁴ caput autem ejus, et capilli erant candidi tamquam lana alba, et tamquam nix, et oculi ejus tamquam flamma ignis:†

§§§ **1:12 Et conversus sum.** Et quia audivi vocem, conversus sum, etc. **Septem candelabra.** Id est septem ecclesias ardentes et illuminatas sapientia divini Verbi. **Aurea.** Sicut aurum per ignem probatum, percussionibus extensum candelabrum efficitur, sic Ecclesia tribulationibus purgata, tentationum ictibus in longanimitatem extensa consummatur, et hæc si habeat vocem in ore, et non in opere, candelabrum quidem est, sed non aureum. * **1:13 Similem Filio hominis.** Id est angelum in persona Christi, qui jam non dicitur Filius hominis, sed similis, quia jam non moritur. Vel Filio hominis similis, quia non cum peccato, sed in similitudine carnis peccati, apparuit Christus, in quo sunt omnia necessaria ad regimen Ecclesiæ. **Podere.** Id est sacerdotali veste, id est carne in qua se obtulit, et quotidie offert, repræsentans se Deo Patri. Vel, poderis est Ecclesia, qua vestitur Deus ut tunica, quæ dicitur talaris, quia usque ad finem mundi duratura est Ecclesia. **Præcinctum ad mamillas.** Daniel cinctum renes vidit in Veteri Testamento, quia ibi carnalia constringuntur; hic legimus præcinctum **ad mamillas**, quia in Novo Testamento, etiam cogitationes judicantur. † **1:14 Capilli erant candidi.** Id est sancti extenuati, et adhærentes ipsi capiti. Vel cogitationes ejus. **Tanquam lana.** Sicut lana alba apta est ad quoscunque colores accipiendos, sic sancti ad tribulationes sufferendas. **Nix.** Nix candor est immortalitatis, quia candidior omni creatura. **Oculi.** Id est dona Spiritus sancti: hæc sunt Christi velut habentis et dantis, sicut Ecclesiæ accipientis; hæc illuminant et faciunt ardere. Vel oculi sunt ipsi spirituales in Ecclesia, vel divina præcepta.

15 et pedes ejus similes auricalco, sicut in camino ardenti, et vox illius tamquam vox aquarum multarum:‡

16 et habebat in dextera sua stellas septem: et de ore ejus gladius utraque parte acutus exhibat: et facies ejus sicut sol lucet in virtute sua.§

17 Et cum vidissem eum, cecidi ad pedes ejus tamquam mortuus. Et posuit dexteram suam super me, dicens: Noli timere: ego sum primus, et

‡ **1:15 Et pedes.** Id est ultimi fideles, qui multis concussionibus non retinebunt priorem naturam, sicut aurichalco, quod sæpe incenditur, et meliorem accipit colorem. **In camino ardenti.** In alia translatione habetur: aurichalco Libani, per quod ostenditur quod in illa regione ubi Dominus crucifixus est, maxime illa tribulatio est valitura. **Et vox illius tanquam vox aquarum multarum.** Id est, prædicatio ejus obtinet vim aquæ, quia mundat. Vel, quia hanc vocem receperunt jam multi populi (qui comparantur aquæ propter fluxum) tanto magis vos constare debetis. Vel vox datrix multarum aquarum, id est gratiarum, unde mox sequitur: § **1:16 Stellas.** Stellæ sunt episcopi, qui debent aliis lucere verbo et exemplo vitæ, qui etsi peccaverint, stellæ vocantur, secundum quod instituti sunt: quos habet in dextera, id est in potioribus donis, quæ per dexteram significantur. **Et ex ore.** Id est Dei inspiratione exivit prædicatio, quæ utrumque secat, in Veteri quidem Testamento carnalia opera, in Novo autem concupiscentias; unde de hoc gladio, qui est verbum Dei, scriptum est: **Non enim vos estis qui loquimini, sed spiritus Patris vestri, qui loquitur in vobis. Sicut sol lucet in virtute.** Id est in meridie sine nubibus. Vel, sicut ipse Christus in resurrectione; vel, quando fixus erit in æternum.

novissimus,**

¹⁸ et vivus, et fui mortuus, et ecce sum vivens in sæcula sæculorum: et habeo claves mortis, et inferni.††

¹⁹ Scribe ergo quæ vidisti, et quæ sunt, et quæ oportet fieri post hæc.‡‡

²⁰ Sacramentum septem stellarum, quas vidisti in dextera mea, et septem candelabra aurea: septem stellæ, angeli sunt septem ecclesiarum: et candelabra septem, septem ecclesiæ sunt.§§

2

¹ Angelo Ephesi ecclesiæ scribe: Hæc dicit, qui tenet septem stellas in dextera sua, qui ambulat in

** **1:17 Cecidi.** Id est, projecit curam humanitatis ad similitudinem ultimorum fidelium. **Tanquam mortuus.** Mortuus mundo, vivus Deo, et nil terrenitatis cupiens. **Dexteram suam.** Scilicet sanctum Spiritum confortantem, id est auxilium suum. **Noli timere.** Pati pro me tribulationes et mortem, quia **ego** qui non indigebam propter me, cum sim **primus et novissimus, fui mortuus et vivus.** †† **1:18 Sum vivens.** Et ideo non terreamini, quia manifeste surrexi, nec amplius moriar. **Et habeo.** Et ideo non patiar vos tentari supra quam potestis ferre, quia habeo potestatem super diabolum et super membra ejus. **Mortis et inferni.** Diabolus est mors, quia causa est peccati, id est mortis; ministri ejus sunt infernus, in quibus habet locum. ‡‡ **1:19 Quæ oportet fieri post hæc.** In ultimis fidelibus, per quorum exemplum isti multum debent animari. §§ **1:20 Sacramentum.** Scilicet mysterium, ubi aliud videtur, et aliud intelligitur. Hæc prima visio est de correptione Ecclesiarum. Angelus allegoriam in parte aperit, ut doceat ubique debere requiri.

medio septem candelabrorum aureorum:*

² Scio opera tua, et laborem, et patientiam tuam, et quia non potes sustinere malos: et tentasti eos, qui se dicunt apostolos esse, et non sunt: et invenisti eos mendaces:†

³ et patientiam habes, et sustinuisti propter nomen meum, et non defecisti.‡

⁴ Sed habeo adversum te, quod caritatem tuam primam reliquisti.§

⁵ Memor esto itaque unde excideris: et age pœnitentiam, et prima opera fac: sin autem, venio tibi, et movebo candelabrum tuum de loco suo, nisi pœnitentiam egeris.**

* **2:1 Et angelo.** Id est episcopo scribit, de manu cujus peccata subditorum requirit, et sine cujus consensu subditos judicare non præsumat ipse Joannes. **Ephesi Ecclesiæ.** Ephesus secundum bene persistentium partem **voluntas** interpretatur, quorum operibus Deus delectatur, de quibus proponit, ut per horum exemplum (qui lapsi fuerant) corrigantur. Item Ephesus interpretatur **consilium**, id est indigens consilio, sive lapsus profundus, vel voluntas mea. **Septem.** Incipit singulares admonitiones, quæ singulæ et universales esse possunt secundum diversa membra cujuslibet ecclesiæ. **Non potes sustinere.** Vi humanitatis. Vel, **non potes sustinere** quin emendes vel expellas. † **2:2 Tentasti eos qui se.** Non tentantur nisi qui intus sunt in Ecclesia. ‡ **2:3 Sustinuisti propter nomen meum.** Hoc non fecisti pro humana laude, sed propter nomen meum glorificandum. **Et non defecisti.** Notat causam humani defectus fuisse nisi auxilium prævenisset.

§ **2:4 Sed habeo adversum te quod caritatem.** Vel episcopus in persona sua, affectus tædio vitiorum reprehenditur in subditis, vel subditi amore terrenorum delinquere inveniuntur. Heli sacerdos fuit bonus, et tamen damnatus est quia filios corrigere nolebat. ** **2:5 Movebo candelabrum.** Auferam virtutes et dona Spiritus sancti, per quæ sunt constituta candelabra.

⁶ Sed hoc habes, quia odisti facta Nicolaitarum, quæ et ego odi.††

⁷ Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicat ecclesiis: Vincenti dabo edere de ligno vitæ, quod est in paradiso Dei mei.‡‡

⁸ Et angelo Smyrnæ ecclesiæ scribe: Hæc dicit primus, et novissimus, qui fuit mortuus, et vivit:§§

⁹ Scio tribulationem tuam, et paupertatem tuam, sed dives es: et blasphemaris ab his, qui se dicunt Judæos esse, et non sunt, sed sunt synagoga Satanæ.

¹⁰ Nihil horum timeas quæ passurus es. Ecce missurus est diabolus aliquos ex vobis in carcerem ut tentemini: et habebitis tribulationem diebus decem. Esto fidelis usque ad mortem, et

†† **2:6 Sed hoc habes bonum.** Quamvis hoc est adversum te, tamen non desperes, quia habes bonum. **Facta Nicolaitarum.** Id est, communem usum mulierum, et comestionem idolothitorum. ‡‡ **2:7 Qui habet aurem.** Cur audiendum? quia perseveranti Christus est lignum vitæ, quia umbraculum et robur et dans fructum, id est corpus et sanguinem et hic et maxime in futuro. §§ **2:8 Smyrnæ.** Smyrna **canticum** interpretatur, vel **quasi myrrha:** etiam canticum in quibus delectatur, myrrha sic est amara ut etiam corpora a putredine servet. **Hæc dicit primus.** Talem describit Christum quod valeat ad consolationem eorum quibus tribulationes ingeruntur. **Hæc dicit primus.** Quasi dicat: Ne deficiatis vos, quia ego tantus propter vos passus sum mortem, de qua resurrexi. Hoc idem exspectetis et vos.

dabo tibi coronam vitæ.***

¹¹ Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicat ecclesiis: Qui vicerit, non lædetur a morte secunda.†††

¹² Et angelo Pergami ecclesiæ scribe: Hæc dicit qui habet rhomphæam utraque parte acutam:‡‡‡

¹³ Scio ubi habitas, ubi sedes est Satanæ: et tenes nomen meum, et non negasti fidem meam. Et in diebus illis Antipas testis meus fidelis, qui occisus est apud vos ubi Satanus habitat.§§§

¹⁴ Sed habeo adversus te pauca: quia habes illic tenentes doctrinam Balaam, qui docebat Balac mittere scandalum coram filiis Israël, edere, et fornicari:*

¹⁵ ita habes et tu tenentes doctrinam Nicolaitarum.†

¹⁶ Similiter pœnitentiam age: si quominus ve-

*** **2:10 Aliquos ex vobis.** Hic patet quod non de uno solo, sed de pluribus intelligatur. **Ut tentemini.** Id est, ut probemini, vel despecti habeamini a diabolo et membris ejus. **Diebus decem.** Id est tempore illius belli. Deus enim suos ad bella mittens, Decalogo armat. Vel decem diebus, id est, toto hoc tempore in quo per septem dies contra tria principalia vitia pugnatur, avaritiam, cupiditatem, vanam gloriam. ††† **2:11 A morte secunda.** Prima mors animæ est in peccatis, secunda in pœnis: prima mors corporis, quando dissolvitur; secunda, quando damnabitur in iudicio. ‡‡‡ **2:12 Rhomphæam.** Exigit ut isti hunc gladium habeant in electione bonorum et reprobatione malorum. §§§ **2:13 Non negasti fidem meam.** Tribulatio iustis illuminatio est, contumacibus correptio, obstinatis excæcatio. * **2:14 Balaam.** Per Balaam intelligendi sunt hæretici qui docent terrenos principes qualiter subvertant cultores veri Dei. Vel Balaam, id est dæmones, qui docent carnem decipere animas videntes Deum. † **2:15 Doctrinam Nicolaitarum.** Ideo repetit de Nicolaitis, ut ad pœnitentiam invitet, quod non fecit.

niam tibi cito, et pugnabo cum illis in gladio oris mei.

¹⁷ Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicat ecclesiis: Vincenti dabo manna absconditum, et dabo illi calculum candidum: et in calculo nomen novum scriptum, quod nemo scit, nisi qui accipit.‡

¹⁸ Et angelo Thyatiræ ecclesiæ scribe: Hæc dicit Filius Dei, qui habet oculos tamquam flammam ignis, et pedes ejus similes auricalco:

¹⁹ Novi opera tua, et fidem, et caritatem tuam, et ministerium, et patientiam tuam, et opera tua novissima plura prioribus. §

²⁰ Sed habeo adversus te pauca: quia permittis mulierem Jezabel, quæ se dicit propheten, docere, et seducere servos meos, fornicari, et manducare de idolothytis. **

‡ **2:17 Manna.** Per manna intellige æternam gloriam de qua omnes dicent. Quid est hoc? **Quoniam nec oculus vidit, nec auris audivit** I Cor. 2., etc. **Et dabo ei.** In Daniele scriptum est: **Abscisus est lapis sine manibus** Dan. 1.. In Proverbiis: **Gemma gravissima exspectatio præstolantis** Prov. 17.. Idem corpus solidum per ipsum lucidum, candidum virtutibus et spe immortalitatis. **Et in calculo.** Vel super baptismum adde martyrium, cujus vim non intelligit hypocrita qui pro laude hominum patitur. **Scriptum.** Quinque litteris, scilicet quinque vulneribus cum quibus ostensum fuit corpus ejus in cruce, quod martyr fuit.

§ **2:19 Novi opera tua,** etc. Filius dona Spiritus sancti habet, id est, dat cui vult, vel aufert. Ideo videant isti qui jam receperunt illa dona, ne per consensum malorum perdant ea. Vel intellige charitatem et fidem, ut sit ordo retrogradus; non enim prius est charitas quam fides. Prius fides, ex fide charitas, ex charitate bona opera. **

2:20 Fornicari. Fornicatio dicitur quadriformis in animo, **Si videris mulierem ad concupiscendam eam** Matth. 5., etc. In actu ipso, in amore terrenorum, in cultu idolorum.

²¹ Et dedi illi tempus ut pœnitentiam ageret: et non vult pœnitere a fornicatione sua.

²² Ecce mittam eam in lectum: et qui mœchantur cum ea, in tribulatione maxima erunt, nisi pœnitentiam ab operibus suis egerint.

²³ Et filios ejus interficiam in morte, et scient omnes ecclesiæ, quia ego sum scrutans renes, et corda: et dabo unicuique vestrum secundum opera sua. Vobis autem dico,

²⁴ et ceteris qui Thyatiræ estis: quicumque non habent doctrinam hanc, et qui non cognoverunt altitudines Satanæ, quemadmodum dicunt, non mittam super vos aliud pondus:††

²⁵ tamen id quod habetis, tenete donec veniam.

²⁶ Et qui vicerit, et custodierit usque in finem opera mea, dabo illi potestatem super gentes,

²⁷ et reget eas in virga ferrea, et tamquam vas figuli confringentur,

²⁸ sicut et ego accepi a Patre meo: et dabo illi stellam matutinam.

²⁹ Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicat ecclesiis.

3

¹ Et angelo ecclesiæ Sardis scribe: Hæc dicit qui habet septem spiritus Dei, et septem stellas: Scio opera tua, quia nomen habes quod vivas, et

†† **2:24 Non mittam.** Quidam pseudo terrebant eos dicendo quod adhuc missurus erat Dominus majores tribulationes quam passi essent: contra hoc dicit, quod non mittet.

mortuus es.*

² Esto vigilans, et confirma cetera, quæ moritura erant. Non enim invenio opera tua plena coram Deo meo.†

³ In mente ergo habe qualiter acceperis, et audieris, et serva, et pœnitentiam age. Si ergo non vigilaveris, veniam ad te tamquam fur et nescies qua hora veniam ad te.‡

⁴ Sed habes pauca nomina in Sardis qui non inquinaverunt vestimenta sua: et ambulabunt mecum in albis, quia digni sunt.§

⁵ Qui vicerit, sic vestietur vestimentis albis, et non delebo nomen ejus de libro vitæ, et confitebor nomen ejus coram Patre meo, et coram angelis

* **3:1 Et angelo Ecclesiæ Sardis.** Sardis *principium pulchritudinis* interpretatur, et per hoc is significatur qui primum nihil vel parum virtutis habet, deinde fit turpis per vitia; vel intelliguntur hypocritæ qui extra pulchri, intus deformes. **Scio opera tua.** Et scio quod in omnibus operibus tuis quæris humanam laudem.
 † **3:2 Esto vigilans.** Ideo vigila, quia licet sis mente immotus, vel in mente laudabilis, non es tamen perfectus, nisi cæteros excites, et non est satis Christum confiteri, nisi etiam opera feceris. **Non enim invenio opera tua plena.** Dum es sine charitate, vel pro laude, vel quia committis criminale. ‡ **3:3 In mente ergo habe.** Id est, recordare qualiter fidem Christi in baptisate perceperis: ubi promisisti renuntiaturum te diabolo et omnibus pompis ejus. Recordare etiam quod a doctoribus fidei Christianæ qualiter te vivere oportet audivisti: et serva quod audisti, et pœnitentiam age, eo quod a bonis operibus tandiu torpuisti. **Audieris** a sanctis Patribus, quia, **qui in uno offendit, omnium reus est;** unde, **charitatem autem non habeam, nihil sum** Jac. 2.. § **3:4 Non inquinaverunt vestimenta sua.** Vestes immortalitatis et innocentiae, quas acceperunt in baptismo, vel, sua bona opera.

ejus.**

⁶ Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicat ecclesiis.

⁷ Et angelo Philadelphiæ ecclesiæ scribe: Hæc dicit Sanctus et Verus, qui habet clavem David: qui aperit, et nemo claudit: claudit, et nemo aperit:††

⁸ Scio opera tua. Ecce dedi coram te ostium apertum, quod nemo potest claudere: quia modicam habes virtutem, et servasti verbum meum, et non negasti nomen meum.‡‡

⁹ Ecce dabo de synagoga Satanæ, qui dicunt se Judæos esse, et non sunt, sed mentiuntur: ecce faciam illos ut veniant, et adorent ante pedes tuos:

** **3:5 Non delebo.** Delet reprobos, secundum illud: **Induravit Dominus cor Pharaonis** Exod. 10.. **De libro vitæ.** Liber vitæ præscientia Dei est, in qua omnia continentur. **Confitebor nomen ejus,** dicens: **Venite, benedicti Patris mei** Matth. 25.. Vel hic, **Dedistis mihi manducare et bibere.** †† **3:7 Hæc dicit.** Quasi dicat: Labora de conversione fratrum sicut cœpisti: quia in eo quod promisi, **quodcumque petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis** Joan. 14., sum verax in promissis, unde scire potestis quod multos congregabo vobis sicut desideratis. **Claudit.** Ut quæramus, **aperit,** ut inveniamus, ut inquisitor fructum accipiat sudoris sui, et largitor gratias suæ bonitatis habeat. ‡‡ **3:8 Ecce dedi coram te.** Merito dedi, quia aperte non poteris habere per te, quia modicam habes virtutem. **Ostium.** Per ostium, quod dicitur ab obstando, intelliguntur corda hominum prius dura. Vel intelligere potes Scripturas obscuras. Vel Christum, qui est verum ostium ad vitam, unde discipuli prohibiti loqui et cæsi dixerunt: **Non possumus quæ vidimus non loqui** Act. 4..

et scient quia ego dilexi te, §§

¹⁰ quoniam servasti verbum patientiæ meæ, et ego servabo te ab hora tentationis, quæ ventura est in orbem universum tentare habitantes in terra.***

¹¹ Ecce venio cito: tene quod habes, ut nemo accipiat coronam tuam.†††

¹² Qui vicerit, faciam illum columnam in templo Dei mei, et foras non egredietur amplius: et scribam super eum nomen Dei mei, et nomen civitatis Dei mei novæ Jerusalem, quæ descendit

§§ **3:9 Judæos.** Hoc nomen perdiderunt dum de Christo dixerunt: **Hunc nescimus** Joan. 9.. **Mentiuntur.** Nituntur comprobare verbis et quibusdam simulationibus. **Ecce faciam illos ut veniant.** Parati imitari opera tua per similitudinem humilitatis tuæ. **Scient.** Extra positi non crediderunt Deum diligere Ecclesiam quam permittebat affligi, sed nunc faciet fidem dilectionis, id est certitudinem, ne succumbatis, quia venio ad remunerandum. *** **3:10 Servasti verbum patientiæ meæ.** Præceptum de patientia quod in me ostendi, orans pro persecutoribus. **Ab hora tentationis,** vel generalis persecutionis in Christianos statim post Neronem futuræ, vel ultimo tempore Antichristi. **Tentare habitantes in terra.** Sicut in sequentibus sexto sæpius ordine, sic et hic in sexto angelo novissima designatur persecutio, in qua quidam Judæorum sunt decipiendi: quidam Eliæ monitis legem spiritualiter impleturi, hostem credunt victuri. ††† **3:11 Ecce venio cito.** Quasi dicat: Tentatio vero veniet, sed ne succumbatis, quia venio ad remunerandum.

de cælo a Deo meo, et nomen meum novum.†††

¹³ Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicat ecclesiis.

¹⁴ Et angelo Laodicæ ecclesiæ scribe: Hæc dicit: Amen, testis fidelis et verus, qui est principium creaturæ Dei.¶¶¶

¹⁵ Scio opera tua: quia neque frigidus es, neque calidus: utinam frigidus esses, aut calidus:*

¹⁶ sed quia tepidus es, et nec frigidus, nec calidus, incipiam te evomere ex ore meo:†

¹⁷ quia dicis: Quod dives sum, et locupletatus, et nullius egeo: et nescis quia tu es miser, et miserabilis, et pauper, et cæcus, et nudus.‡

¹⁸ Suadeo tibi emere a me aurum ignitum pro-

††† **3:12 Columnam in templo.** Firmum in se et sustentantem alios verbo et exemplo. **Non egredietur.** Cum sit Deo certus numerus suorum, si quis labitur, alius misericordia ejus subinducitur, sicut per superbiam Judæorum gentilitas subintravit. Filius junior, id est gentilium populus, exierat, sed morte vituli saginati, id est cruore Christi, reconciliatus non exhibit amplius. **Novæ.** Ubi nihil vetustatis, sed plena visio pacis. **De cælo.** De conformitate cœlestium creaturarum. ¶¶¶ **3:14 Testis,** eorum quæ audivit a Patre intrepidus. Vel, cui fides est adhibenda in omnibus. Vel, testis operum nostrorum apud Patrem. **Et verus.** Veritas est, quia per eum promissa Patris complentur. * **3:15 Neque frigidus es, neque calidus,** quia neque omnino fidem ignoras, neque aperte negas acceptam. **Utinam frigidus.** Non optat eum frigidum simpliciter, sed talem de quo major spes habeatur. † **3:16 Incipiam te evomere.** Rem mirabilem dicturus, quod tepidi excommunicandi essent, quia ab hominibus boni credebantur, dicit se veracem in omnibus, ut in hoc sibi credatur, et si illi respicere voluerint, promittit conservationem, quia dedit primam fidem. **Ex ore meo.** De ore evomitur qui in deteriora præcipitur vel qui impœnitens moritur. ‡ **3:17 Dives sum,** scientiæ divinæ, vel sæcularis.

batum, ut locuples fias, et vestimentis albis induaris, et non appareat confusio nuditatis tuæ, et collyrio inunge oculos tuos ut videas. §

¹⁹ Ego quos amo, arguo, et castigo. Æmulare ergo, et pœnitentiam age.

²⁰ Ecce sto ad ostium, et pulso: si quis audierit vocem meam, et aperuerit mihi januam, intrabo ad illum, et cœnabo cum illo, et ipse mecum. **

²¹ Qui vicerit, dabo ei sedere mecum in throno meo: sicut et ego vici, et sedi cum Patre meo in throno ejus. ††

²² Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicat ecclesiis.

4

¹ Post hæc vidi: et ecce ostium apertum in cælo, et vox prima, quam audivi tamquam tubæ

§ **3:18 Suadeo tibi emere a me aurum ignitum probatum.** Quia talia opera non perducent ad salutem. **Non appareat confusio.** Melius est hic erubescere coram paucis, quam in futuro coram omnibus. **Collyrio.** Oculi, ut videamus, inunguntur, cum ad cognoscendum veri luminis claritatem, intellectus nostri aciem medicamine bonæ operationis adjuvamus. **Præceptum Domini illuminans oculos** Psal. 18.. Vel inunge dono Spiritus sancti mentem quam terrena concluderant. ** **3:20 Ecce ego sto ad ostium et pulso. Si quis audierit,** etc. Exspecto, vel inspiro, vel per prædicatores voco. †† **3:21 Sedere mecum in throno meo.** Judicare in illis in quibus sedeo et judico. Hæc de prælatis, et, per prælatos, de subditis. **Sicut et ego vici et sedi cum Patre meo in throno ejus.** Hoc ita dicit, quia victoria et sessio Christi est causa victoriæ et sessionis Christianorum.

loquentis mecum, dicens: Ascende huc, et ostendam tibi quæ oportet fieri post hæc.*

² Et statim fui in spiritu: et ecce sedes posita erat in cælo, et supra sedem sedens.†

³ Et qui sedebat similis erat aspectui lapidis jaspidis, et sardinis: et iris erat in circuitu sedis

* **4:1 Post hæc vidi.** In hac secunda visione agit de sedente in throno, et de ornatu ejus, et de agno aperiente librum, id est divinam dispositionem de reparatione humani generis, et de solvente septem sigilla, id est obscuritates, ut cum viderimus Deum tantam intelligentiam Scripturarum impendisse hominibus, grati ei simus, nec pro eo pati formidemus. **In cælo.** Id est in Scriptura, quæ est via ad vitam, vel Christus est ostium, cujus mysteria, ante clausa, modo sunt aperta his qui fide et opere sunt cælum. **Tanquam tubæ loquentis mecum.** Non dissentientis a rationalitate mea, dando rationes has. **Ostendam tibi.** Dictis iis quæ jam præterierunt, dicit etiam ea quæ adhuc oportet fieri, utpote in eodem statu quo cœperint, permansura. Vel, post correctionem oportet videre secreta per quæ animentur in prælia. Vel, **quæ oportet fieri cito post hæc,** id est in ultimis fidelibus. Vel, **post hæc fui in spiritu.** † **4:2 Statim fui.** Non repugnavi, sed abjeci curam totius terrenitatis. **Et ecce sedes.** In quibus sedet Deus et judicat, et etiam subditos quorum quidam ita sunt apti, ut competenter Deus sedeat et requiescat in eis. **Sedens.** Christus supra dicebatur inter candelabra ambulans, nunc sedens, id est judicans merita singulorum, de quo digne facit hic memoriam, quos hortatus est ad pugnam.

similis visioni smaragdinae.‡

⁴ Et in circuitu sedis sedilia viginti quatuor: et super thronos viginti quatuor seniores sedentes, circumamicti vestimentis albis, et in capitibus eorum coronae aureae. §

⁵ Et de throno procedebant fulgura, et voces, et tonitrua: et septem lampades ardentes ante thronum, qui sunt septem spiritus Dei. **

⁶ Et in conspectu sedis tamquam mare vitreum simile crystallo: et in medio sedis, et in circuitu sedis quatuor animalia plena oculis ante et

‡ **4:3 Qui sedebat.** Ubi tantum boni sunt, non est opus iudicare, id est discernere; ubi boni et mali, ibi discretione opus est. **Similis erat aspectui.** Prius incognitus per carnem mundo apparuit, confringens inimicos, robur suis tribuens. **Jaspidis et sardinis.** Per colorem duorum lapidum, notat Deum et hominem. **Smaragdinae.** Per colorem viridem smaragdi, qui color est aquaticus, baptismus intelligitur. Per ruborem ejusdem, dona Spiritus sancti in baptismo accepta, per quae comburuntur peccata. § **4:4 Viginti quatuor seniores.** Duodecim prophetae, duodecim apostoli, quamvis plures utriusque ordinis. **Circumamicti stolis albis.** Peccata justorum teguntur, et ipsi alben virtutibus. **Coronae.** Id est victoria per sapientiam et charitatem etiam ad inimicos. ** **4:5 De throno.** Id est Ecclesia, id est aqua pluit fulgura, id est miracula quae terrent, et illuminant. **Septem spiritus.** Lampades sunt dona Spiritus sancti, quae accendunt et illuminant, parata omnibus illis qui sunt sedes Dei.

retro.††

⁷ Et animal primum simile leoni, et secundum animal simile vitulo, et tertium animal habens faciem quasi hominis, et quartum animal simile aquilæ volanti.‡‡

⁸ Et quatuor animalia, singula eorum habebant alas senas: et in circuitu, et intus plena sunt oculis: et requiem non habebant die ac nocte, dicentia: Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus omnipotens, qui erat, et qui est, et qui venturus

†† **4:6 In conspectu.** Quia intelligunt sacramentum et rem sacramenti, nec recipiunt nisi quos idoneos viderint et cognoverint. **Mare vitreum.** Baptismus sinceritate fidei lucidus post quem tribulationis igne electa ducuntur ad firmitatem bonorum operum, sicut ex aqua durescit chrySTALLUS. **In medio.** Planitiem quamdam apparuisse describit ad similitudinem magni iudicis, qui habet plateam latam et spatiosam, ubi sedet et iudicat iudicia. **Sedis.** Nomine sedis intelligitur Jerusalem, vel sustentatores, ut homo, ut vitulus, ut leo, ut aquila. **Quatuor:** Propter officium quadrifariæ prædicationis. **Animalia.** Hæc bene repræsentant Christum, qui natus est, passus, resurgens, ascendens. Fideles quoque rationales et mansueti sunt, ut homo. Sine terrore terentes adversa; ut leo; sese mortificantes, ut vitulus; cœlestia petentes, ut aquila. **Plena oculis.** Memores præteritorum peccatorum, et caventes sibi in futurum, vel habentes cognitionem de his quæ Deus fecit vel facturus est in fine mundi, vel placent Deo et hominibus. ‡‡ **4:7 Leoni.** Leo mortuus nascitur, die tertia voce Patris vivificatur. Sic et Christus die tertia resurrexit, et resurgere oportuit, quia mortuus fuit, et mori oportuit, quia homo, et mortuus resurgere voluit ac potuit, quia aquila, id est Deus.

est. §§

⁹ Et cum darent illa animalia gloriam, et honorem, et benedictionem sedenti super thronum, viventi in sæcula sæculorum, ***

¹⁰ procidebant viginti quatuor seniores ante sedentem in throno, et adorabant viventem in sæcula sæculorum, et mittebant coronas suas ante thronum, dicentes: †††

¹¹ Dignus es Domine Deus noster accipere gloriam, et honorem, et virtutem: quia tu creasti omnia, et propter voluntatem tuam erant, et creata

§§ **4:8 Et quatuor animalia singula eorum habebant alas senas,** ad hoc ut ista de Christo prædicarent in quibus bene instructi erant. **Alas senas.** Prima ala, lex naturalis; secunda, lex Moysi; tertia, prophetæ; quarta, Evangelium; quinta, institutiones apostolorum; sexta, quorumcunque decreta, ut Augusti, Gregorii, Ambrosii, per quos Ecclesia alta petit: et a quibus prædicatores accipiunt totius prædicationis fundamentum. Vel sex alæ cognitio operum Dei factorum sex diebus, quorum notitiam in altum sublevant qui in eis bene operantur. **In circuitu et intus.** Per litteram, simplices; per allegoriam, perfectiores ea animalia instruunt, et in medio et in finibus terræ illuminant. **Plena sunt oculis.** Quia se mundos servant et alios exemplo informant. Vel, **plena sunt oculis intus,** id est conscientia mundi: **et in circuitu,** id est in conspectu hominum irreprehensibiles. **Qui venturus est.** Filius corporaliter apparebit, tota Deitas fidelibus se suo modo manifestabit. *** **4:9 Et benedictionem,** supernæ remunerationis, vel in exaltatione, **ut ei omne genu flectatur cælestium, terrestrium et infernorum** Philip. 2.. ††† **4:10 Et adorabant.** Quod a se non habebant, ab illo requirebant voce et opere. **Dicentes.** In secreto cordis attribuentes Deo victoriam vitiorum et tribulationum.

sunt.†††

5

¹ Et vidi in dextera sedentis supra thronum, librum scriptum intus et foris, signatum sigillis septem.*

² Et vidi angelum fortem, prædicantem voce magna: Quis est dignus aperire librum, et solvere

††† **4:11 Creasti omnia.** Ideo omnia ad te referenda, quia omnia a te habent initium. Invisibilia etiam vel angelos et animas, ut spirituales esse dicit, cum de impiis facit pios spiritualiter creatos. **Propter voluntatem tuam.** Et non de subito. **Et quod factum est, in ipso vita erat** Joan. 1.. **Erant.** In mente, priusquam formarentur in opere. **Creata sunt.** Visibiliter existendo. Omnia ergo fuerunt ab æterno secundum quod erant in mente divina, sed esse incoeperunt in tempore per creationem. * **5:1 Et vidi in dextera sedentis.** Per dexteram intelligo Filium, per quem omnia fecit Deus Pater, ad quem totius libri intentio dirigitur. **Librum.** Id est duo Testamenta quæ sunt idem liber. **Foris.** Significans Vetus quod forinseca promittit. **Intus,** Novum significans quod evidenter sæpe promittit beatitudinem. **Signatum.** Factæ sunt scripturæ prophetarum clausæ, et obscuræ, sed per Christum postea sunt apertæ. **Sigillis.** Id est universis obscuritatibus, vel clausus septiformi spiritu, per quem fides aperitur. **Septem.** Dicit, quia (ut sequentibus determinabit) illa sunt septem sigilla, scilicet album esse equum et rufum et nigrum, etc.: quæ aperta et nota fuerunt in exordio Ecclesiæ, quæ fuit albus equus supra quem sedit Christus, et doctrina et exemplo munivit, quam rufus equus impugnavit.

signacula ejus?†

³ Et nemo poterat neque in cælo, neque in terra, neque subtus terram aperire librum, neque respicere illum.

⁴ Et ego flebam multum, quoniam nemo dignus inventus est aperire librum, nec videre eum.‡

⁵ Et unus de senioribus dixit mihi: Ne fleveris: ecce vicit leo de tribu Juda, radix David, aperire librum, et solvere septem signacula ejus.§

⁶ Et vidi: et ecce in medio throni et quatuor animalium, et in medio seniorum, Agnum stantem tamquam occisum, habentem cornua septem, et oculos septem: qui sunt septem spiritus Dei, missi

† **5:2 Angelum.** Sancti et antiqui Veteris Testamenti patres intellexerunt aliquando a Deo dispositam reparationem Jerusalem: et quando fieret, videre exoptabant, sed quomodo fieret ignorabant, donec scilicet revelavit quibusdam antequam fieret. **Prædicantem.** Inquirentem, et aliis annuntiantem et præ nimio desiderio, tandiu differri conquerentem. **Aperire librum.** Divinam dispositionem, et universas obscuritates Scripturarum tollere. ‡ **5:4 Flebam multum.** Hoc dicitur in persona priorum et antiquorum patrum, eo quod non intelligebant, vel dilatam reparationem dolebant, unde: **Multi reges et prophetae voluerunt videre** Luc. 10., etc. § **5:5 Et unus de senioribus.** Quilibet propheta Christi adventum annuntiando consolatur alios. **Vicit leo.** Leo dum fugatur, per montes fugit, et nodo quem habet in cauda vestigia delet, ne inveniatur: ita Christus fugit per montes, id est, divinitas Judæos latuit, assumpta carne divinitatem texit, ne posset agnosci. Leo dormit apertis oculis, ita Christus exspiravit divinitate vivente.

in omnem terram.**

⁷ Et venit: et accepit de dextera sedentis in throno librum.

⁸ Et cum aperuisset librum, quatuor animalia, et viginti quatuor seniores ceciderunt coram Agno, habentes singuli citharas, et phialas aureas plenas odorum, quæ sunt orationes sanctorum:††

⁹ et cantabant canticum novum, dicentes: Dignus es, Domine, accipere librum, et aperire signacula ejus: quoniam occisus es, et redemisti nos Deo in sanguine tuo ex omni tribu, et lingua, et populo, et natione:‡‡

¹⁰ et fecisti nos Deo nostro regnum, et sacer-

** **5:6 Et ecce in medio throni.** Ecclesia, quæ a Christo tanquam thronus possidetur, tanquam animalia pascitur, tanquam seniores in judicio potestatis honoratur, ipsa super Christum ædificata in septem cornibus fortitudinis, regno exaltatur, in septem oculis, signis et virtutibus illuminatur. **Tanquam occisum.** Quia etsi fuerit mortuus, ex virtute tamen Dei vivit. Vel inter suos tanquam occisus est, in quibus quotidie mortificatur. **Cornua septem,** etc. Quia dat regnum, quod in cornibus notatur. Oculos, quia illuminat. Vel cornua sunt eminentiores sancti, in capite Christo fundati, carnem excedentes. †† **5:8 Ceciderunt coram agno.** Humilia de se senserunt, quod ipsum imitantur, unde sequitur. **Habentes singuli citharas.** Mortificationes vitiorum et concupiscentiarum. In cithara lignum et chordæ: per lignum crux Christi, per chordas caro sanctorum, quæ tenditur in ligno, dum diversis tormentis eundem sonum reddentes crucem Christi imitantur. ‡‡ **5:9 Cantabant canticum.** Cum exultatione Novum Testamentum Ecclesia opere profitetur, dum in morte ejus baptizat. **Tribu.** Dicitur a tribus ordinibus, in quibus duo et septuaginta linguæ in singulis, quarum multi populi, in populo nationes. Tres ordines salvandorum, Nœ, Daniel, Job. Vel tres ordines gentium, Græci, Hæbræi, Christiani.

dotes: et regnabimus super terram.

¹¹ Et vidi, et audivi vocem angelorum multorum in circuitu throni, et animalium, et seniorum: et erat numerus eorum millia millium, §§

¹² dicentium voce magna: Dignus est Agnus, qui occisus est, accipere virtutem, et divinitatem, et sapientiam, et fortitudinem, et honorem, et gloriam, et benedictionem. ***

¹³ Et omnem creaturam, quæ in cælo est, et super terram, et sub terra, et quæ sunt in mari, et quæ in eo: omnes audivi dicentes: Sediti in throno, et Agno, benedictio et honor, et gloria, et potestas in sæcula sæculorum. †††

¹⁴ Et quatuor animalia dicebant: Amen. Et viginti quatuor seniores ceciderunt in facies suas:

§§ **5:11 Vidi.** Non solum animalia et seniores ex officio suo idem attestantes, sed etiam **audivi, Vocem angelorum.** Id est supernorum spirituum qui Ecclesiam muniunt et custodiunt, qui de reparato sanctorum consortio gratulantur, qui testimonium perhibent Christo, et in nativitate, quando apparuerunt pastoribus et in passione, et in resurrectione et ascensione testati sunt iudicem venturum. Vel angeli sunt minores subditi in Ecclesia, angelicam vitam ducentes, qui circumdant et honorant suos prædicatores et suos iudices testimonio eorum consentientes et se conformantes. **Multorum in circuitu throni et animalium et seniorum,** etc. Quanto plures, tanto major attestatio, et majus gaudium. **Millia millium.** Hunc numerum posuit, quia finitum est apud Deum quod hominibus infinitum. *** **5:12 Sapientiam, et fortitudinem,** etc. Cognitionem omnium rerum, sicut habet Verbum sibi unitum. ††† **5:13 Benedictio.** Id est augmentatio quam habemus in bonis operibus, **et honor** qui inde sequitur, **et gloria** de virtutibus quas in baptismo accipimus, **et potestas** qua concupiscentiis resistimus, non nobis, sed tibi attribuat.

et adoraverunt viventem in sæcula sæculorum.‡‡‡

6

¹ Et vidi quod aperuisset Agnus unum de septem sigillis, et audivi unum de quatuor animalibus, dicens tamquam vocem tonitruui: Veni, et vide.*

² Et vidi: et ecce equus albus, et qui sedebat super illum, habebat arcum, et data est ei corona, et exivit vincens ut vinceret.†

³ Et cum aperuisset sigillum secundum, audivi

‡‡‡ **5:14 Et quatuor animalia.** Omnes seniores et animalia testimonio angelorum assensum præbent. **Ceciderunt in facies,** etc. Non superbiunt quod alios iudicant, sed humiliant se. * **6:1 Et vidi.** Postquam Agnus quæ de se prædicta erant implevit et Ecclesiam suam testimonio prophetarum et angelorum in fide solidavit, aperuit eis sensum ut intelligant Scripturas, et per prædicatores exterius denuntiat, quod pro hac fide pati deceat, et quæ auxilia, vel quas coronas suis præferat, quia facta memoria de reparatione, si de tribulationibus taceret, jam possent deficere, si de improvise tribulatio insurgeret. **Quod aperuisset.** Signatus erat iste liber, quia omnia Christus vel in se, vel in suis aperuit. Ipse enim suis aperuit sensus, ut hæc sigilla in Scripturis intelligerent. In primo sigillo aperto, unde egressus est equus albus, intelligitur Ecclesiæ dealbatio per baptismum. In secundo equo rufo insinuat aperta persecutio fundentium sanguinem, unde baptizatis insurgunt tribulationes. In tertio nigro, hæreticorum persecutio occulta. In quarto pallido, falsorum reatum aperta et occulta persecutio. **Veni et vide.** A mysterio transi, et completam vide veritatem vel justitiam. † **6:2 Ecce equus albus.** Ecclesia in baptismo dealbata, vel maximi prædicatores, qui ubique Deum ferunt. **Arcum.** Christus habet Scripturam qua illuminat suos, et occidit inimicos.

secundum animal, dicens: Veni, et vide.‡

4 Et exivit alius equus rufus: et qui sedebat super illum, datum est ei ut sumeret pacem de terra, et ut invicem se interficiant, et datus est ei gladius magnus. §

5 Et cum aperuisset sigillum tertium, audivi tertium animal, dicens: Veni, et vide. Et ecce equus niger: et qui sedebat super illum, habebat stateram in manu sua.**

6 Et audivi tamquam vocem in medio quatuor animalium dicentium: Bilibris tritici denario et tres bilibres hordei denario, et vinum, et oleum ne

‡ **6:3 Et cum aperuisset sigillum secundum.** Videns diabolus Ecclesiam institui ad locum supplendum, unde ipse ceciderat, eam subvertere nititur prius aperte. **Equus rufus.** Superiori contrarius, scilicet aperti persecutores et sanguinolenti. § **6:4 Sumeret pacem de terra, et ut indicem,** etc. Id est concessum est a Deo, ut auferret omnem quietem animi ab his qui sunt terrenis dediti. **Et datus est ei gladius magnus.** Magna potestas interficiendi, quia non solum in minores, sed etiam in majores, ut in Petrum, sævire ausus est. ** **6:5 Et ecce equus niger:** Videns diabolus se per apertas persecutiones non profecisse. immittit hæreticos, qui falsis rationibus contendunt ut facilius decipiant. **Stateram.** Quia dicunt se habere veram discretionem in Scripturis.

læseris.††

⁷ Et cum aperuisset sigillum quartum, audivi vocem quarti animalis dicentis: Veni, et vide.

⁸ Et ecce equus pallidus: et qui sedebat super eum, nomen illi Mors, et infernus sequebatur eum, et data est illi potestas super quatuor partes terræ, interficere gladio, fame, et morte, et bestiis terræ.‡‡

⁹ Et cum aperuisset sigillum quintum, vidi sub-
tus altare animas interfectorum propter verbum

†† **6:6 Et audivi tanquam.** Quia hic in pugna hæreticorum, ubi est majus periculum, prætenditur auxilium. **Bilibris.** Quasi dicat: O fideles, ne timeatis eos qui antea vos poterant lædere; et vos diaboli, ne lædatis istos, quia non proficietis, **quia bilibris tritici**, etc. **Tritici.** Per triticum intelliguntur perfectiores, qui per tribulationem attriti igne decocti sunt, Deo cibus suavis. Hordeum sunt minores in eodem genere. Vinum, prælo quidem attriti, sed non ita excocti, acres tantum in se, et alios ad bene operandum inebriantes: oleum sunt non alios inebriantes, sed prius orationibus ungentes. **Et vivum et oleum ne læseritis.** Id est istos qui sunt reffecti vino, id est sanguine meo, et oleo, id est Spiritu sancto uncti. Vinum similiter emitur denario uno.

‡‡ **6:8 Ecce equus pallidus.** Videns diabolus nec per apertas tribulationes, nec per apertas hæreses posse proficere, præmittit falsos fratres: qui sub habitu religionis obtinent naturam rufi equi et nigri, pervertendo fidem. **Nomen illi mors.** Quia per eum mors accessit, vel ad litteram quia occidit quosdam in carne, quosdam in anima. **Et infernus.** Id est insatiabiles terrenis eum imitantur, et in inferno apponuntur. **Super quatuor:** Id est super omnes malos ubique morantes, vel super Judæos et gentiles, hæreticos et falsos Christianos.

Dei, et propter testimonium, quod habebant:§§

¹⁰ et clamabant voce magna, dicentes: Usquequo Domine (sanctus et verus), non iudicas, et non vindicas sanguinem nostrum de iis qui habitant in terra?***

¹¹ Et datæ sunt illis singulæ stolæ albæ: et dictum est illis ut requiescerent adhuc tempus modicum donec compleantur conservi eorum, et fratres eorum, qui interficiendi sunt sicut et illi.†††

¹² Et vidi cum aperuisset sigillum sextum: et ecce terræmotus magnus factus est, et sol factus est niger tamquam saccus cilicinus: et luna tota facta

§§ **6:9 Et cum.** Ostensis tribulationibus quæ in præsentī imminēt fidelibus, ne deficiant, aliquatenus certificans de propinqua corona patientes consolatur. **Vidi subtus altare.** Id est capiti suo humiliantes se, vel, **sub,** in absconso, quia nemo in hac vita percipit quomodo ibi sint. **Altare.** Christus super quem se omnes sancti offerunt, et quem habent munimentum. Vel ipsæ animæ altare sunt de quibus fumus procedit Deo delectabilis, et quia fuerunt sanguine liniti, modo sunt existentes subtus, id est in minori dignitate quam sint futuræ, quia nondum nisi unam stolam acceperunt. **Interfactorum propter verbum.** Vel aperto martyrio, vel aliquibus anxietatibus *** **6:10 Usquequo.** Desiderant sancti majus gaudium et consortium sanctorum, et justitiæ Dei consentiunt in damnatione impiorum. **Judicas et non vindicas sanguinem.** Faciendo discretionem bonorum et malorum. ††† **6:11 Conservi eorum.** Servi dicuntur causa ipsius Domini, fratres ex dilectione debent exspectare.

est sicut sanguis:‡‡‡

¹³ et stellæ de cælo ceciderunt super terram, sicut ficus emittit grossos suos cum a vento magno movetur:§§§

¹⁴ et cælum recessit sicut liber involutus: et omnis mons, et insulæ de locis suis motæ:*

¹⁵ et reges terræ, et principes, et tribuni, et divites, et fortes, et omnis servus, et liber absconderunt se in speluncis, et in petris montium:†

¹⁶ et dicunt montibus, et petris: Cadite super nos, et abscondite nos a facie sedentis super thronum, et ab ira Agni:‡

¹⁷ quoniam venit dies magnus iræ ipsorum: et quis poterit stare?

7

¹ Post hæc vidi quatuor angelos stantes super

‡‡‡ **6:12 Sol factus est niger.** Id est illi in quibus lucet reputabuntur rei et peccatores claritatem suam se retinentes, vel quia quidam ad tenebras decident. Vel Christus sol verus, et modo clarus, Antichristi tempore erit obscurus, id est nullis miraculis coruscans. **Tanquam saccus.** Lux in sacco posita extra non lucet, fideles lucem prædicationis non effundent in isto magnæ tribulationis die. §§§ **6:13 Grossos suos.** Id est inanes fructus, nullum enim permittit Deus cadere, qui ei servit vero amore.

* **6:14 Cælum.** Id est Ecclesia recedet a malis, fide et opere. Unde: **Exite de Babylone, populus meus, et immundum ne tetigeritis.** † **6:15 Reges terræ.** Secundum diversos honores sæculi quos nolentes perdere, delent fidem. **Divites.** Quidquid mali volunt implentes. **Fortes.** In subvertendis aliis. Servus peccati, liber justitiæ. Hi desperantes a sanctis, auxilia dæmonum quærunt, ut se illi liberent in quibus confidebant.

‡ **6:16 Et dicunt montibus.** Petant suffragia angelorum, qui sunt montes eminentiores, et petræ firmitate: ut eorum precibus misericordiam iudicis impetrent.

quatuor angulos terræ, tenentes quatuor ventos terræ, ne flarent super terram, neque super mare, neque in ullam arborem.*

² Et vidi alterum angelum ascendentem ab ortu solis, habentem signum Dei vivi: et clamavit voce magna quatuor angelis, quibus datum est nocere

* **7:1 Post hæc**, etc. Multiplici Ecclesiæ bello descripto, subjicit tempore hujus belli diabolum nocere paratum, sed a Deo refrenatum, ne sui aliquatenus torpeant vel desperent. **Quatuor angelos.** Pro quatuor partibus mundi in quibus nocent. **Angelos.** Diabolum angelus dicitur, id est missus a Deo ad probationem bonorum, et permissus ad deceptionem malorum et a principe diabolo ad subversionem cunctorum missus. **Tenentes.** In tempore tribulationis nihil magis est necessarium quam prædicatio, et ideo nititur diabolum detinere eam omni loco. **Ventos.** Ventus nubes excitat, terram rigans fructiferam facit, faciem ejus hilarem reddit, sic prædicatio mentes hominum. **Super mare.** Habitantibus in insulis vel diversis vitiis affluentibus.

terræ et mari,†

³ dicens: Nolite nocere terræ, et mari, neque arboribus, quoadusque signemus servos Dei nostri in frontibus eorum.

⁴ Et audivi numerum signatorum, centum quadraginta quatuor millia signati, ex omni tribu filiorum Israël.‡

⁵ Ex tribu Juda duodecim millia signati: ex tribu Ruben duodecim millia signati: ex tribu Gad duodecim millia signati:§

† **7:2 Et vidi alterum.** Hic angelus est ille lapis sine manibus præcisus, qui statuum quatuor metallis constantem confregit, hic quatuor ventos solvit. **Ascendentem.** Ex quo Christus exspiravit ascendit, dum diabolum ligavit, et per prædicatores mundum illuminavit fide, sicut sol lumine. Vel ascendit ab ortu, id est a Patre, proficiens sapientia et ætate. Vel a se descendit, quia non per concubitum viri carnem assumpsit, sed ipse creavit qui est ortus solis, id est Patris. **Signum.** Id est crucem qua suos signaret, vel potentiam Patri æqualem, vel immunitatem a peccato per quam Deus apparet, quia omnis homo peccator. Hoc signum etsi non re, fide tamen antiqui patres prætulerunt. Signum geritur in fronte ne celetur in tribulatione, nam signatio pectoris, confessio est cordis. Cum catechizatur infans, inungitur in pectore, ut fidem cordis habeat: in fronte ne erubescat, sed confiteatur: **Corde enim creditur ad justitiam, ore autem confessio fit ad salutem** Rom. 10.. In scapulis, ut onus Christi portet. In vertice, ut rationem conservet, quæ est vertex et caput hominis interioris. ‡ **7:4 Centum quadraginta.** Finitum ponit, quia Deus sibi sub certo numero omnes comprehendit. **Ex omni tribu.** Id est ex omnibus fidem Jacob imitantibus. § **7:5 Duodecim.** Per duodecim habemus eos qui fide Trinitatis in quatuor mundi partibus sunt signati, et ut hos perfectos ostendamus, duodecim per quatuor multiplicamus, et fiunt quadraginta octo; ut vero ad Trinitatem hæc perfectio referatur, quadraginta octo multiplicamus, et sic fiunt centum sexaginta quatuor.

⁶ ex tribu Aser duodecim millia signati: ex tribu Nephthali duodecim millia signati: ex tribu Manasse duodecim millia signati:

⁷ ex tribu Simeon duodecim millia signati: ex tribu Levi duodecim millia signati: ex tribu Issachar duodecim millia signati:**

⁸ ex tribu Zabulon duodecim millia signati: ex tribu Joseph duodecim millia signati: ex tribu Benjamin duodecim millia signati.††

⁹ Post hæc vidi turbam magnam, quam dinumerare nemo poterat, ex omnibus gentibus, et tribubus, et populis, et linguis: stantes ante thronum, et in conspectu Agni, amicti stolis albis, et palmæ in manibus eorum:‡‡

¹⁰ et clamabant voce magna, dicentes: Salus Deo nostro, qui sedet super thronum, et Agno.§§

** **7:7 Simeon.** Tristitiæ sive mœroris exauditio, id est de præteritis peccatis dolens et ad virtutis conversationem aspirans. **Levi.** Id est additus, id est etiam non inuncta sibi faciens. **Issachar:** Id est merces, id est ad remunerationem tendens, ut: **Cupio dissolvi, et esse cum Christo.** †† **7:8 Zabulon.** Id est habitaculum fortitudinis, id est laborem non recusantes, sed aliquando pro necessitate fratrum de Maria ad Martham descendentes. **Joseph.** Id est augmentum, id est Ecclesiam numero sanctorum locupletantes. **Benjamin.** Id est filius dexteræ, id est a propitiatione Dei omnia, et nihil a se reputantes. ‡‡ **7:9 Post hæc.** Cum secundum figuram designandos sub certo numero vidisset, et tantummodo de filiis Israël, nunc aperte docet quod per illum numerum, universi fideles, et per duodecim tribus accipiendæ sunt omnes gentes. **Stantes.** Scilicet parati Deo obedire iudici, vel etiam suis prælatis. Hoc in præsentia. §§ **7:10 Salus Deo nostro qui sedet.** Non per nos, sed per agnum habemus salutem, id est remissionem peccatorum, et bonam operationem, et æternam gloriam.

11 Et omnes angeli stabant in circuitu throni, et seniorum, et quatuor animalium: et ceciderunt in conspectu throni in facies suas, et adoraverunt Deum,***

12 dicentes: Amen. Benedictio, et claritas, et sapientia, et gratiarum actio, honor, et virtus, et fortitudo Deo nostro in sæcula sæculorum. Amen.†††

13 Et respondit unus de senioribus et dixit mihi: Hi, qui amicti sunt stolis albis, qui sunt? et unde venerunt?‡‡‡

14 Et dixi illi: Domine mi, tu scis. Et dixit mihi: Hi sunt, qui venerunt de tribulatione magna, et laverunt stolas suas, et dealbaverunt eas in sanguine Agni.§§§

15 Ideo sunt ante thronum Dei, et serviunt ei die ac nocte in templo ejus: et qui sedet in throno, habitabit super illos:

16 non esurient, neque sitient amplius, nec cadet super illos sol, neque ullus æstus.*

*** **7:11 Et omnes.** Per supradictos angelos, intelligi possunt majores prælati; per istos, minores prælati, vel subditi tantum, sicut sunt angeli et archangeli, et tamen omnes angeli, id est nuntii. Sed et modo sunt majores et minores prælati, id est archiepiscopi et episcopi. ††† **7:12 Amen.** Quasi dicat: Si attribuitis Deo, benefacitis. Vel **amen**, ad sequentia legetur: **Amen**, id est veritas in præmissis, et **benedictio**, id est exaltatio quam habet super omnem creaturam, vel nostra exaltatio in virtutibus: et **claritas**, id est impassibilitas, vel vestra in operibus. ‡‡‡ **7:13 Et respondit unus.** Visa turba in tanta dignitate, movetur attendere qua via potuit illuc ascendere, ut idem alios doceat inspicere. §§§ **7:14 Stolas suas**, etc. Innocentiam in baptismo acceptam, vel corpora sua. * **7:16 Non esurient, neque sitient**, etc. Qui dedit cognitionem angelis, dabit etiam eandem illis cognitionem.

¹⁷ quoniam Agnus, qui in medio throni est, reget illos et deducet eos ad vitæ fontes aquarum, et absterget Deus omnem lacrimam ab oculis eorum.†

8

¹ Et cum aperuisset sigillum septimum, factum est silentium in cælo, quasi media hora.*

² Et vidi septem angelos stantes in conspectu Dei: et datæ sunt illis septem tubæ.†

³ Et alius angelus venit, et stetit ante altare habens thuribulum aureum: et data sunt illi incensa multa, ut daret de orationibus sanctorum omnium super altare aureum, quod est ante

† **7:17** *Deducet eos ad vitæ*, etc. Et per hoc in futuro deducet ad omnimodam refectionem. **Absterget Deus omnem lacrymam.** Omnem dolorem sive pro delictis suis, sive pro adversis, vel exsilio, vel cæteris hujusmodi. * **8:1** *Et cum aperuisset.* In hac vita tertia visione sunt septem angeli canentes tubis ad destructionem inimicorum, ad similitudinem illorum qui canentes tubis destruxerunt mœnia Jericho. Quasi dicat: Cum intellexissem salvationem justorum, ex alia parte intellexi damnationem impiorum per officium prædicationis bonis injunctum. † **8:2** *Septem angelos.* Universos, vel septiformi Spiritu imbutos. **Et datæ sunt.** Quia non displicet Deo damnatio impiorum.

thronum Dei.‡

⁴ Et ascendit fumus incensorem de orationibus sanctorum de manu angeli coram Deo. §

⁵ Et accepit angelus thuribulum, et implevit illud de igne altaris, et misit in terram: et facta sunt tonitrua, et voces, et fulgura, et terræmotus magnus.

⁶ Et septem angeli, qui habebant septem tubas, præparaverunt se ut tuba canerent. **

⁷ Et primus angelus tuba cecinit, et facta est grando, et ignis, mista in sanguine, et missum est in terram, et tertia pars terræ combusta est, et tertia pars arborum concremata est, et omne

‡ **8:3 Et alius angelus.** Stetit angelus ante altare paratus immolare, ad similitudinem sacerdotis, vel Christus est altare qui se obtulit, et super quem Ecclesia offert Deo preces. **Stetit ante altare,** id est ante seipsum, quia non habet mediatorem per quem placeat. **Habens.** Dicturus ex prædicatione justorum eventuram damnationem impiorum, præmittit quasi excusationem, ne eis culpa de damnatione impiorum imputetur, quia quantum ad ipsos prædicatio eorum bona, et a bono doctore injuncta. **Thuribulum.** Id est apostolos, qui sunt vasa ignis, id est Spiritus sancti, et de quibus exeunt orationes quæ elevantur coram Deo. **De orationibus.** Dixit **de orationibus,** et non **orationes,** quia non omnes orationes repræsentat Patri, sed eas exaudit quæ ad salutem pertinent. **De orationibus,** quia illi aliquando petunt quod petendum non esset, ut Paulus. **Super aureum altare.** Id est illi qui est supra se secundum humanitatem, secundum quam est altare Trinitatis. § **8:4 Fumus.** Compunctio procreata orationis studio, igne visionis Dei interius accensa. ** **8:6 Præparaverunt.** Id est, prius impleverunt opere quæ dicturi erant ore. Vel, **præparaverunt,** id est præviderunt quid conveniret unicuique personæ. **Et primus angelus.** Ordine narrationis, vel quia hæc cæcitas Judæorum prius contigit prædicantibus apostolis.

fœnum viride combustum est.††

⁸ Et secundus angelus tuba cecinit: et tamquam mons magnus igne ardens missus est in mare, et facta est tertia pars maris sanguis,‡‡

⁹ et mortua est tertia pars creaturæ eorum, quæ habebant animas in mari, et tertia pars navium interiit. §§

¹⁰ Et tertius angelus tuba cecinit: et cecidit de cælo stella magna, ardens tamquam facula, et cecidit in tertiam partem fluminum, et in fontes aquarum:***

¹¹ et nomen stellæ dicitur Absinthium, et facta est tertia pars aquarum in absinthium; et multi

†† **8:7 Et facta est grando.** Id est prædicatio aliis suavis, visa est eis condensa et gravis. **In terram.** Judæi sunt tanquam terra exculti per legem et prophetas. **Arborum.** Per arbores intelliguntur majores Judæi; qui in lege sine querela conversabantur.

‡‡ **8:8 Et secundus angelus,** secundum ordinem narrationis, et secundum quod impletum fuit. Judæis enim excæcatis, apostoli sunt ad gentes conversi. **In mare.** Gentiles sunt mare, id est fluentes in multa vitia; in quibus cum ante esset diabolus, vere tamen missus dicitur, quia quibusdam recedentibus alios retinere nititur.

§§ **8:9 Mortua est tertia.** Duæ partes, id est boni omnes crediderunt: tertia, id est omnes reprobi dati sunt in reprobum sensum. **Quæ habebant animas,** etc. Id est illorum gentilium qui ab aliis digniores reputabantur pro quibusdam bonis operibus.***

8:10 Et tertius angelus, ordine narrationis et quia istud post illa duo contigit. Postquam enim diabolus omnes Judæos et gentiles excæcare non potuit, immisit eis hæreticos, et quosdam subvertit. **Fontes.** Dicuntur illi esse fontes, in quibus summa et quasi totius fidei origo comprehenditur, sicut est Evangelium. Flumina, quæ inde trahuntur, sicut expositiones eorum sunt, in quibus sunt duo sensus fidelium, historialis et allegoricus. Tertius est hæreticorum, cum hæreses suas confirmant pravis expositionibus Scripturarum.

hominum mortui sunt de aquis, quia amaræ factæ sunt.

¹² Et quartus angelus tuba cecinit: et percussa est tertia pars solis, et tertia pars lunæ, et tertia pars stellarum, ita ut obscuraretur tertia pars eorum, et diei non luceret pars tertia, et noctis similiter.†††

¹³ Et vidi, et audivi vocem unius aquilæ volantis per medium cæli dicentis voce magna: Væ, væ, væ habitantibus in terra de ceteris vocibus trium angelorum, qui erant tuba canituri.†††

9

¹ Et quintus angelus tuba cecinit: et vidi stellam de cælo cecidisse in terram, et data est ei clavis

††† **8:12** *Et quartus angelus.* Quartus dicitur ordine narrationis, et ordine rei. Cum enim diabolus quosdam de Judæis et gentilibus excæcasset, tandem ipsos filios Ecclesiæ expugnare egressus est, et quosdam rapuit, tam majores quam minores. Has quatuor damnationes ut præteritas narravit, ut pote quæ quotidie videntur in ecclesiis. Tres vero futuras prænuntiari facit, ut doceat in novissimis temporibus, etiam graviores præteritis imminere, quod etiam ad consolationem præsentium potest redigi. ††† **8:13** *Unius aquilæ.* Aquila omnes prædicatores, qui mente longinqua conspiciunt, et Ecclesiam circumeunt, prædicando futura, muniunt: hic omnes unus, quia ad idem tendunt.

putei abyssi.*

² Et aperuit puteum abyssi: et ascendit fumus putei, sicut fumus fornacis magnæ: et obscuratus est sol, et aër de fumo putei:†

³ et de fumo putei exierunt locustæ in terram, et data est illis potestas, sicut habent potestatem scorpiones terræ:‡

⁴ et præceptum est illis ne læderent fœnum terræ, neque omne viride, neque omnem arborem: nisi

* **9:1 Et quintus angelus.** Ordine narrationis et ordine temporis hic angelus dicitur esse quartus. Hic est enim damnatio eorum quos diabolus immittit ad præparandas vias ante faciem Antichristi. **Et vidi stellam.** Id est flammam hæreticorum de qua pauca dixerat, et quo fomite creverit, exponit. **Stellam.** Id est diabolus cadentem, et ne quis in locum ejus, id est in paradysum eat, laborantem. **Et data est.** Abyssus, id est tenebrosi. Puteus, id est profundiores hæretici, quia alios mergunt pravis sententiis. In hos clavem, id est potestatem accipere dicitur, quia tunc non sicut modo a Deo refrenabitur. Vel clavis illa sunt ipsi principes per quos hæretici operantur. † **9:2 Aperuit puteum abyssi.** Hæreses quæ latebant in cordibus eorum proferri fecit. **Fumus fornacis.** Doctrina Antichristi recte dicitur fumus quoniam ipse Antichristus est fornax purgans bonos, et in cinerem redigens malos. **Obscuratus est sol et ær.** Et per hoc percussi sunt quidam illuminantes alios, et quidam illuminati ab eis. ‡ **9:3 Exierunt locustæ.** Discipuli bæreticorum locustis comparantur, quia neque volant in altum; sive, contemplationem per cognitionem, nec firmiter gradiuntur per bonam operationem: sed superbia saliant, et in pejus recidunt, et sunt corrosores bonorum. **Sicut habent scorpiones.** Scorpius blandus facie cauda pungit occulte; vel scorpioni comparat, quia sicut scorpius cauda, sic hæretici decipiunt per temporalia, quæ debent post esse, sicut cauda posterior pars in animali. Vel ideo comparat quia quando scorpius pungit, non sentitur, postea diffundit venenum, sic decepti ab hæreticis non sentiunt, tandem perimuntur.

tantum homines, qui non habent signum Dei in frontibus suis:§

⁵ et datum est illis ne occiderent eos: sed ut cruciarent mensibus quinque: et cruciatus eorum, ut cruciatus scorpii cum percutit hominem.**

⁶ Et in diebus illis quærent homines mortem, et non invenient eam: et desiderabunt mori, et fugiet mors ab eis.††

⁷ Et similitudines locustarum, similes equis paratis in prælium: et super capita earum tamquam coronæ similes auro: et facies earum tamquam facies hominum.‡‡

⁸ Et habebant capillos sicut capillos mulierum. Et dentes earum, sicut dentes leonum erant:§§

§ **9:4 Præceptum est illis ne læderent**, etc. Quia dolos istorum refrenat Deus, licet ipsi non intelligant. ** **9:5 Ne occiderent**. Cum per dolos nequeunt hæretici in aliqua subvertere volunt, contra quos a Deo ordinatum est, ut etsi corpora occidant, animas tamen non decipiant. **Mensibus quinque**. Alia littera dicit **mensibus sex**, propter sex ætates quibus hæc vita distinguitur. **Ut cruciatus scorpii**. Cum data sit potestas cruciandi, non aperte tormentant, sed apud sæculi principes accusant. †† **9:6 Et fugiet mors ab eis**. Quia cura gregis eos astringit labori. ‡‡ **9:7 Similitudines locustarum**, etc. Cum ostendisset qualiter nocerent, et per dolos et per occultam impugnationem, et in utroque Dei refrenationem, nunc ostendit quales ipsi sint per quos operari possunt. **Similes equis**. Quia sunt veloces ad discurrendum, feroces ad impugnandum, et non provident quos incurrant, sive in vicinos, sive in hostes. **Tanquam coronæ**. Id est victoriæ de præcipitatis et subversis acquisitæ, non per veram sapientiam. §§ **9:8 Et habebant capillos**. Id est mores lascivos et effeminatos, qui eis adhærent, et ab eis ad deceptionem aliorum dependent. Vel capilli sunt homines minores, quos adherentes sibi decipiunt. **Dentes leonum**. Laniatum habent et fetorem.

9 et habebant loricas sicut loricas ferreas, et vox alarum earum sicut vox curruum equorum multorum currentium in bellum:***

10 et habebant caudas similes scorpionum, et aculei erant in caudis earum: et potestas earum nocere hominibus mensibus quinque:†††

11 et habebant super se regem angelum abyssi cui nomen hebraice Abaddon, græce autem Apollyon, latine habens nomen Exterminans.‡‡‡

12 Væ unum abiit, et ecce veniunt adhuc duo væ post hæc.¶¶¶

13 Et sextus angelus tuba cecinit: et audivi vocem unam ex quatuor cornibus altaris aurei, quod

*** **9:9 Loricas.** Id est corda obstinata, quæ sagita veritatis non penetrat. Vel sententias deceptionibus munitas, quas infringit veritas. **Sicut vox curruum,** etc. Diversi currus diversis viis et a diversis equis ad idem bellum rapiuntur, sic isti diversis hæresibus unanimiter Ecclesiam impugnant. ††† **9:10 Et habebant caudas.** Postquam non valet ratio vel tumultus eorum, quærunt auxilium principum, qui caudæ dicuntur, quia ut astringant, terrent et blandiuntur. Vel caudæ sunt dolosæ sententiæ, quibus coram blandiuntur et latenter pungunt. ‡‡‡ **9:11 Et habebant super se regem.** Ostenso quales in se sint, monstrat per quem hæc possunt. **Cui nomen Hebraice Abaddon.** Quasi dicat: Ad hoc cavete vobis, Hebræi, Græci et Latini, id est omnis Ecclesia. Posuit autem tres linguas, quia Christi Evangelium aliqua harum trium linguarum est scriptum et receptum. ¶¶¶ **9:12 Væ unum abiit.** Id est primum ordine narrationis et ordine temporis. Hæc est enim declaratio et damnatio malorum quæ erit tempore Antichristi.

est ante oculos Dei,*

14 dicentem sexto angelo, qui habebat tubam: Solve quatuor angelos, qui alligati sunt in flumine magno Euphrate.†

15 Et soluti sunt quatuor angeli, qui parati erant in horam, et diem, et mensem, et annum, ut occiderent tertiam partem hominum.‡

16 Et numerus equestris exercitus vicies millies

* **9:13 Ex quatuor cornibus.** Per quatuor cornua intellige illa quatuor quæ de Christo prædicantur, quæ sunt nativitas, passio, resurrectio, et ascensio: circa quæ alia sunt. **Altaris aurei.** Altare Christus, cornua altaris sunt prædicatores Christum sublevantes, et pro eo mori parati, sicut sanguis ponebatur in cornibus altaris. Vel altare est Ecclesia, in qua sunt cornua, id est defensores aliorum, qui omnes ad idem tendunt. Vel per quatuor cornua intelligere possumus dogmata evangelica quæ docent detegi fraudes Antichristi. **Vocem unam.** Præcones præteriti temporis præmonent illos qui erunt tempore Antichristi.

† **9:14 Solve quatuor:** Pro quatuor partibus mundi, vel quia quatuor de Christo prædicata impugnant. **Qui alligati sunt in flumine magno Euphrate.** Euphrates fluvius circumiens Babylonem, id est principes mundani per quos diabolus, cum in ipsis esset, occulte operabatur. Dicens autem **solve**, hos jubet excommunicari, ut qui in eis erat quasi ligatus, per eos sibi traditos apertius operetur. Vel quatuor angeli sunt omnes immundi spiritus in quatuor partibus mundi regnantes, qui fuerunt refrenati in passione Christi. ‡ **9:15 Soluti sunt,** etc. Soluto diabolo multi præcipitantur, qui ad alios excæcandos moliuntur, **In horam et diem.** Per **horam** accipe medietatem anni; per **diem**, unum annum; per **mensem**, alium annum; et per **annum**, tertium: nam per tres annos et dimidium durabit persecutio Antichristi.

dena millia. Et audivi numerum eorum. §

17 Et ita vidi equos in visione: et qui sedebant super eos, habebant loricas igneas, et hyacinthinas, et sulphureas, et capita equorum erant tamquam capita leonum: et de ore eorum procedit ignis, et fumus, et sulphur.**

18 Et ab his tribus plagis occisa est tertia pars hominum de igne, et de fumo, et sulphure, quæ procedebant de ore ipsorum. ††

19 Potestas enim equorum in ore eorum est, et in caudis eorum, nam caudæ eorum similes serpentibus, habentes capita: et in his nocent. ††

§ **9:16 *Vicies millies.*** Sancti decem præceptis legis perfecti, contra quos duplex numerus ponitur malorum, quia mali plures sunt bonis. **Et audivi,** etc. Quasi dicat: Bene pono sub certo numero, quia **audivi,** id est intellexi, quod plures essent mali quam boni. ** **9:17 *Et ita vidi.*** Id est sicut intellexeram quod ad destructionem aliorum equitabant, sic intellexit, quod per diabolum hoc faciebant, quem sicut equi portabant, vel equi intelligi possunt diaboli, super quos mali fundantur. **Habebant loricas igneas.** Id est muniebant eos sententiis de quibus sequitur æterna pœna, ubi est ignis et fetor et fumus. **Vel habebant loricas igneas,** id est æternam pœnam, quæ nunquam dimittit quos accipit. **Tanquam capita leonum.** Superius in plaga locustarum vidit facies hominum, hic leonum: quia hæretici aliquid humanitatis ostendunt, ministri autem Antechristi, quod docebunt dictis et signis hoc etiam pœnis cogent confiteri. **Procedebat ignis.** Causa æternæ pœnæ. **Vel ignis,** id est cupiditas; **fumus,** id est superbia; **sulphur,** id est fetor malorum operum. **Fumus et sulphur:** Cæci sunt et in tenebris positi, propter fetorem vitiorum et malorum operum. †† **9:18 *Occisa est tertia pars.*** Id est, omnes reprobi de Ecclesia, et similiter omnes Judæi vel pagani, qui nunquam fuerunt baptizati, nec ab Ecclesia separati. †† **9:19 *Similes serpentibus.*** Qui blandiuntur facie, et occulte immittunt venenum.

20 Et ceteri homines, qui non sunt occisi in his plagis, neque pœnitentiam egerunt de operibus manuum suarum, ut non adorarent dæmonia, et simulacra aurea, et argentea, et ærea, et lapidea, et lignea, quæ neque videre possunt, neque audire, neque ambulare,

21 et non egerunt pœnitentiam ab homicidiis suis, neque a veneficiis suis, neque a fornicatione sua, neque a furtis suis.

10

1 Et vidi alium angelum fortem descendentem de cælo amictum nube, et iris in capite ejus, et facies ejus erat ut sol, et pedes ejus tamquam columnæ ignis:*

2 et habebat in manu sua libellum apertum: et posuit pedem suum dextrum super mare, sinistrum autem super terram:†

* **10:1 Et vidi alium angelum fortem.** Quia fortis armatus fortem diabolum exsuperavit. **De cælo.** Id est cognitione angelorum. **Amictum nube.** Id est, se humiliantem assumptione carnis, vel quia cognoscibilem fecit. Latentem in carne, quæ est nobis refrigerium contra vitia. **Et iris in capite.** Qui veram de Deo habet cognitionem, reputat eum Deum esse. **Tanquam columna ignis.** Illi in quibus vere lucet imago Dei, ut in contemplativis, vel prædicatio. † **10:2 Et habebat in manu sua libellum apertum.** Id est omnes Scripturas operatione sua completas, partim prædicando, partim quæ de se dicta erant, complendo: tandem suis sensum aperiendo. **Pedem suum.** Id est portatores firmos in fide et sustinentes alios. **Sinistrum autem super terram.** Id est super eos, qui quoquo modo sustentabant etsi non credebant. Hoc est: posuit majores et firmiores prædicatores super majores peccatores, minores super minores.

³ et clamavit voce magna, quemadmodum cum leo rugit. Et cum clamasset, locuta sunt septem tonitrua voces suas.‡

⁴ Et cum locuta fuissent septem tonitrua voces suas, ego scripturus eram: et audivi vocem de cælo dicentem mihi: Signa quæ locuta sunt septem tonitrua: et noli ea scribere.§

⁵ Et angelus, quem vidi stantem super mare et super terram, levavit manum suam ad cælum:**

⁶ et juravit per viventem in sæcula sæculorum, qui creavit cælum, et ea quæ in eo sunt: et terram, et ea quæ in ea sunt: et mare, et ea quæ in eo sunt: Quia tempus non erit amplius:††

⁷ sed in diebus vocis septimi angeli, cum cœperit tuba canere, consummabitur mysterium Dei sicut

‡ **10:3 Quemadmodum cum leo rugit.** Vox leonis ostendit ejus virtutem et infert terrorem. Cum leo cauda circa silvam sulcum fecerit et rugit, nulla ferarum audet exire: ita Christus suos in fide concludens, rugit ne aliquis exeat. § **10:4 Scripturus eram.** Hic fert personam eorum qui Antichristi tempore volent prædicare ex præcedentium imitatione. **Signa quæ locuta:** inspirationem divinam, vel angelicam admonitionem. ** **10:5 Levavit manum suam ad cælum.** Cum tanta desolatio erit in Ecclesia, quod etiam prædicatio erit ablata; ne fideles desperent, audiunt pro sua consolatione, non ad detrimentum suæ salutis prædicationem subtrahi. †† **10:6 Juravit,** etc. Et per hoc firmiter statuit, quia Deus erat: **Nam si Christus resurrexit, et nos resurgemus** I Cor. 15.. **Et ea quæ in illo.** Cum dicit: **Creavit ea quæ in eo sunt,** hæresim quorundam destruxit, qui astruunt res quasdam non creatas a Deo, sed a dæmone ut bufonem. **Tempus amplius non erit.** Id est nulla varietas, sed æterna stabilitas, animarum immortalitas. Hoc illi ultimi considerantes, patientur libenter.

evangelizavit per servos suos prophetas.‡‡

⁸ Et audivi vocem de cælo iterum loquentem mecum, et dicentem: Vade, et accipe librum apertum de manu angeli stantis super mare, et super terram. §§

⁹ Et abii ad angelum, dicens ei, ut daret mihi librum. Et dixit mihi: Accipe librum, et devora illum: et faciet amaricari ventrem tuum, sed in ore tuo erit dulce tamquam mel. ***

¹⁰ Et accepi librum de manu angeli, et devoravi illum: et erat in ore meo tamquam mel dulce,

‡‡ **10:7 Consummabitur mysterium.** Tempore Antichristi, tanta erit persecutio quod prohibebitur illis qui erunt tempore ipsius prædicatio, quamvis prædicare velint, etiamsi ex antecessoribus suis habituri sint officium prædicandi; alii autem idem prædicaverunt, quia a Christo ad hoc instituti fuerunt. Christus vero eos instituit, quia tunc tempus prædicandi erat, et ipse ad hoc venerat, sed modo vide destructionem temporis Antichristi contrariam destructioni quam Christus fecit, et per hoc perpende prædicationem merito subtrahi. **Mysterium Dei.** Id est remuneratio sanctorum, quod est secretum, quod **nec oculus vidit, nec auris audivit** I Cor. 2.. §§ **10:8 Sicut evangelizavit.** Intentio prophetarum prima fuit de adventu Domini, et de consummatione sæculi. ***

*** **10:9 Et audivi.** Quasi dicat: Ostensa destructione quæ erit tempore Antichristi, et inde etiam prædicatione subtracta, et ob hoc fidelibus consolatione adhibita, monetur quæ vidit interim prædicare, quasi dicatur aperte sibi: Ecce revelavi tibi omnia, modo vade et prædica, nec quia sunt aspera, devita: nec terrearis pro tribulatione aliqua, quia non tanta patieris quanta patientur qui perseverabunt tempore Antichristi. Hoc ad consolationem præsentis Ecclesiæ hic apponitur, ubi major tribulatio pronuntiatur. **Vade.** Quod bene sciebat, intelligere monetur, ut per admonitionem alii prædicaturi informentur. **Stantis super mare.** Hoc dicit, quia implere grave est humanitati, quæ est mollis et fragilis.

et cum devorassem eum, amaricatus est venter meus:†††

¹¹ et dixit mihi: Oportet te iterum prophetare gentibus, et populis, et linguis, et regibus multis.‡‡‡

11

¹ Et datus est mihi calamus similis virgæ, et dictum est mihi: Surge, et metire templum Dei, et altare, et adorantes in eo:*

² atrium autem, quod est foris templum, ejice foras, et ne metiaris illud: quoniam datum est gentibus, et civitatem sanctam calcabunt mensibus quadraginta duobus:†

³ et dabo duobus testibus meis, et prophetabunt

††† **10:10 Et abii.** Hoc dicit, quia Deus si quem paratum videt, quod necessarium est sponte offert. **Ad angelum.** Id est ad Scripturam a Deo completam, a fidelibus intimatam. ‡‡‡ **10:11 Et dixit mihi: Oportet,** etc. Cum ego librum reciperem, licet amara intelligerem, monuit ut nec pro morte dimitterem. * **11:1 Metire.** Id est ita secundum uniuscujusque capacitatem prædica, ut constituas Ecclesiam et in ea altare, etc. † **11:2 Atrium.** Id est falsos Christianos, qui se Ecclesiam simulant, sed factis abnegant. **Civitatem sanctam.** Id est Ecclesiam ad juste vivendum congregatam, et virtutibus imbutam persequentur mensibus quadraginta duo, id est tribus annis et dimidio, quibus regnabit Antichristus; quasi dicat: Sciatis omnes persecutiones quæ sunt in præsentem, et quæ fuerunt in præterito ab Antichristo procedere, sicut illas quæ erunt in tempore suo.

diebus mille ducentis sexaginta, amicti saccis.‡

⁴ Hi sunt duæ olivæ et duo candelabra in conspectu Domini terræ stantes.

⁵ Et si quis voluerit eos nocere, ignis exiet de ore eorum, et devorabit inimicos eorum: et si quis voluerit eos lædere, sic oportet eum occidi.

⁶ Hi habent potestatem claudendi cælum, ne pluatur diebus prophetiæ ipsorum: et potestatem habent super aquas convertendi eas in sanguinem, et percutere terram omni plaga quotiescumque voluerint. §

⁷ Et cum finierint testimonium suum, bestia, quæ ascendit de abyssu, faciet adversum eos bellum, et vincet illos, et occidet eos.

⁸ Et corpora eorum jacebunt in plateis civitatis magnæ, quæ vocatur spiritualiter Sodoma, et Ægyptus, ubi et Dominus eorum crucifixus est. **

⁹ Et videbunt de tribubus, et populis, et linguis, et gentibus corpora eorum per tres dies et dimidium: et corpora eorum non sinent poni in monumentis:

¹⁰ et inhabitantes terram gaudebunt super illos, et jucundabuntur: et munera mittent invicem,

‡ **11:3 Et dabo duobus.** Quasi dicat: Cum minor est tribulatio, non debetis cessare, quia tempore quo gravior fuerit, faciam illos prædicare. **Duobus testibus.** De Elia et Enoch agitur, per quos prædicatores alii intelliguntur. **Diebus mille.** Nota quod hi dies non perficiunt tres annos et dimidium, sicut et Christus non complevit dimidium annum prædicationis suæ supra triennium.

§ **11:6 Super aquas.** Id est super doctrinas, quæ sunt fidelibus aquæ irrigantes. **In sanguinem,** etc. In peccatum, vel cum audita negligitur, vel cum audiri etiam contemnitur. ** **11:8 Ægyptus.** Id est tenebrosa sine cognitione Dei.

quoniam hi duo prophetæ cruciaverunt eos, qui habitabant super terram.††

¹¹ Et post dies tres et dimidium, spiritus vitæ a Deo intravit in eos. Et steterunt super pedes suos, et timor magnus cecidit super eos qui viderunt eos.‡‡

¹² Et audierunt vocem magnam de cælo, dicentem eis: Ascendite huc. Et ascenderunt in cælum in nube: et viderunt illos inimici eorum.§§

¹³ Et in illa hora factus est terræmotus magnus, et decima pars civitatis cecidit: et occisa sunt in terræmotu nomina hominum septem millia: et reliqui in timorem sunt missi, et dederunt gloriam Deo cæli.***

¹⁴ Væ secundum abiit: et ecce væ tertium veniet cito.

¹⁵ Et septimus angelus tuba cecinit: et factæ sunt voces magnæ in cælo dicentes: Factum est regnum hujus mundi, Domini nostri et Christi

†† **11:10 Et munera mittent.** Id est dona, litteraliter: vel congratulationes et confabulationes ad invicem de eis loquentes.

‡‡ **11:11 Et post dies.** Ostensa tribulatione eorum, per quorum exemplum angelus Joannem invitabat ad prædicandum, etsi necesse fuerit ad compatiendum: ostendit tamen et ipsorum coronas, ut similiter istum Joannem, vel quemlibet alium de corona sua pro modo suo certum faciat. **Super pedes.** Id est super seipos qui prius fuerunt indigentes aliquo quo nitantur, sed erunt tunc firmi.

§§ **11:12 Vocem magnam.** Quæ illos refrigeret, et inimicos terreat. ***

11:13 Terræmotus magnus. Id est terreni moti sunt, ut puniantur in inferno; vel ad destructionem Ecclesiæ occisis magistris. **Et decima pars.** Id est homo, qui ad hoc constitutus videtur, ut decimus ordo restauretur. **Occisa sunt in terræmotu.** Omnino destructa in inferno, vel postea non resipuerunt. **Gloriam Deo.** Id est laudes Deo de justorum salvatione et malorum damnatione.

ejus, et regnabit in sæcula sæculorum. Amen.†††

16 Et viginti quatuor seniores, qui in conspectu Dei sedent in sedibus suis, ceciderunt in facies suas, et adoraverunt Deum, dicentes:‡‡‡

17 Gratias agimus tibi, Domine Deus omnipotens, qui es, et qui eras, et qui venturus es: quia accepisti virtutem tuam magnam, et regnasti.

18 Et iratæ sunt gentes, et advenit ira tua et tempus mortuorum judicari, et reddere mercedem servis tuis prophetis, et sanctis, et timentibus nomen tuum pusillis et magnis, et exterminandi eos qui corruerunt terram.§§§

19 Et apertum est templum Dei in cælo: et visa est arca testamenti ejus in templo ejus, et facta sunt

††† **11:15 Et septimus angelus,** etc. Sex tubæ priores, sæculi præsentis ætatibus comparatæ, varios bellorum Ecclesiæ denuntiavere concursus; septima vero sabbati æterni nuntia, victoriam tantum et imperium veri Regis indicat. **Factum.** Qui prius vilis erat et abjectus jam regnat, coronans bonos, et malos condemnans. **Et regnabit.** Id est permanebit regnum ipsius in sempiternum, non ut quidam hæretici putant sanctos post definitum tempus in mundi vitam redituros. ‡‡‡ **11:16 Et viginti quatuor seniores.** Non tantum minores ita glorificant Deum, sed etiam majores. **Ceciderunt in facies.** In faciem cadit qui in hac vita culpam agnoscit, eamque pœnitendo deflet. Retro cadit qui in hac vita repente decedit, et ad quæ supplicia ducatur nescit. §§§ **11:18 Qui corruerunt terram.** Id est seipsos per malam operationem, et alios per malum exemplum.

fulgura, et voces, et terræmotus, et grando magna.*

12

¹ Et signum magnum apparuit in cælo: mulier amicta sole, et luna sub pedibus ejus, et in capite ejus corona stellarum duodecim:*

² et in utero habens, clamabat parturiens, et cruciabatur ut pariat.†

³ Et visum est aliud signum in cælo: et ecce draco magnus rufus habens capita septem, et cornua

* **11:19 *Et apertum est.*** In hac quarta visione habes materiam bene ornatam et bona auxilia habentem, scilicet de pugna Ecclesiæ quæ a diabolo impugnatur et aperte et occulte, et in omnibus his ostendit Joannes eam superare per quod maxime armat fideles ne deficient in aliqua tribulatione. De pugna ergo Ecclesiæ pendet cognitio ex tertia visione, quæ est de injuncto officio prædicandi. Apertum est templum Dei, id est, datus est Spiritus sanctus, per quem mysteria Ecclesiæ, quæ per secundum tabernaculum figurabantur, revelata sunt fidelibus. **Arca.** Christus est arca in quo omnes thesauri sapientiæ absconditi, qui complevit Vetus Testamentum et instituit Novum. **Et grando magna.** Id est quibusdam visa est prædicatio intolerabilis. * **12:1 *Et signum.*** Et ex his vidi istud procedere, scilicet fidei gratiam, id est quiddam magnum significantem. Hic facit mentionem de revelatione mysteriorum quæ fuerunt in secunda visione, et de injuncto officio prædicationis, quod habuimus in tertia, ut istam quartam quæ de pugna Ecclesiæ et diaboli est, ex his duabus, id est secunda et tertia, ostendat pendere. **Luna sub pedibus.** Licet mundanis sustentetur Ecclesia, ea tamen non affectat. **Et in capite ejus corona,** etc. Id est duodecim apostoli, quibus mundus credidit, vel in quibus mundum vicit Ecclesia. † **12:2 *Cruciat ut pariat.*** Prædicando, adversa patitur. Vel cruciatur a seipsa, id est est carnem suam macerat, ut prædicatio sit idonea.

decem: et in capitibus ejus diademata septem,‡

4 et cauda ejus trahebat tertiam partem stellarum cæli, et misit eas in terram: et draco stetit ante mulierem, quæ erat paritura, ut cum peperisset, filium ejus devoraret. §

5 Et peperit filium masculum, qui recturus erat omnes gentes in virga ferrea: et raptus est filius ejus ad Deum, et ad thronum ejus, **

6 et mulier fugit in solitudinem ubi habebat locum paratum a Deo, ut ibi pascant eam diebus mille ducentis sexaginta. ††

7 Et factum est prælium magnum in cælo: Michaël et angeli ejus præliabantur cum dracone, et draco pugnat, et angeli ejus:‡‡

8 et non valuerunt, neque locus inventus est eorum amplius in cælo. §§

9 Et projectus est draco ille magnus, serpens

‡ **12:3 Draco magnus.** Non de magno effectu, sed de potentia et superbia draconis loquitur. **Et cornua decem,** etc. Id est regna et divitias quibus principes decalogum legis impugnant. § **12:4 Et cauda.** Id est deceptiones, quibus celant vitia, ut cauda celantur turpia. **Stellarum.** Id est illorum qui illuminant Ecclesiam doctrina, non vita. **Stetit ante mulierem.** Quæ patiebatur dolorem, per quod credebat cito cessuram. Per passionem credebat diabolus Ecclesiam subjugatam. **Devoraret.** Paratus erat draco ad devorandum; sed non potuit, quia natus est qui prohibuit. **

†† **12:5 Et peperit.** Carnali generatione, Christus de Abraham et David præcessit; vel peperit Ecclesia filium, id est fidem Christi in cordibus auditorum. †† **12:6 Diebus mille.** Id est toto tempore quo subsistit Ecclesia prædicatione Christi tribus annis et dimidio facta. ‡‡ **12:7 Michael et angeli ejus præliabantur.** Ecclesiam sustentantes orando, auxilium ferendo. §§ **12:8 Non valuerunt.** Remove re auxilia angelorum, quia non poterunt Ecclesiam ducere in peccatum.

antiquus, qui vocatur diabolus, et Satanas, qui seducit universum orbem: et projectus est in terram, et angeli ejus cum illo missi sunt.

¹⁰ Et audivi vocem magnam in cælo dicentem: Nunc facta est salus, et virtus, et regnum Dei nostri, et potestas Christi ejus: quia projectus est accusator fratrum nostrorum, qui accusabat illos ante conspectum Dei nostri die ac nocte.***

¹¹ Et ipsi vicerunt eum propter sanguinem Agni, et propter verbum testimonii sui, et non dilexerunt animas suas usque ad mortem.

¹² Propterea lætamini cæli, et qui habitatis in eis. Væ terræ, et mari, quia descendit diabolus ad vos habens iram magnam, sciens quod modicum tempus habet.†††

¹³ Et postquam vidit draco quod projectus esset in terram, persecutus est mulierem, quæ peperit masculum:

*** **12:10 Et audivi vocem.** Cum ostendisset diabolum in hoc certamine occulto ab Ecclesia victum auxilio filii et angelorum, subjungit exsultationes angelorum ipsorum, vel sanctarum animarum de victoria fratrum, ut laborent vincere qui de victoria sua angelos vel sanctas animas audiunt exsultare. **Accusabat illos.** Officium diaboli est accusare, id est per peccatum accusabiles reddere. **Die ac nocte.** In prosperis delectando, in adversis contristando. ††† **12:12 Descendit diabolus.** De cælo: vel de minoribus sanctis, in quibus jam non habet locum tentatio. **Sciens quod modicum tempus habet.** Quia videt multos sibi subtrahi, et in locum suum substitui. **Et postquam vidit.** Cum vidit diabolus se per occultam fraudem non posse proficere, aperta tribulatione aggreditur expugnare. **Et datæ sunt mulieri,** etc. Quæ etiam contra apertam tribulationem habet auxilium ab eodem filio a quo habebat contra occultam impugnationem.

14 et datæ sunt mulieri alæ duæ aquilæ magnæ ut volaret in desertum in locum suum, ubi alitur per tempus et tempora, et dimidium temporis a facie serpentis.###

15 Et misit serpens ex ore suo post mulierem, aquam tamquam flumen, ut eam faceret trahi a flumine.

16 Et adjuvit terra mulierem, et aperuit terra os suum, et absorbit flumen, quod misit draco de ore suo. §§§

17 Et iratus est draco in mulierem: et abiit facere prælium cum reliquis de semine ejus, qui custodiunt mandata Dei, et habent testimonium Jesu Christi.*

18 Et stetit supra arenam maris.†

12:14 *Aquilæ.* Illi dicuntur aquilæ, qui per conversationem vitæ cælum petunt, et ideo in Deo fixum habent intuitum. *Per tempus, et tempora,* etc. Si accipitur illius Ecclesiæ status quæ erit tempore Antichristi, dicetur aliter *per tempus et tempora et dimidium,* etc., pro prædicatione Heliæ et Enoch; si generalis Ecclesiæ tempus accipitur, dicitur *per tempus, et tempora, et dimidium,* etc., aliter pro prædicatione Christi facta tribus annis et dimidio, quia Christi prædicatione pascitur Ecclesia quotidie.

§§§ 12:16 *Et adjuvit terra mulierem.* Id est Christus Ecclesiæ suæ dedit vires patiendi. *Et aperuit,* id est præparavit, et idoneam se fecit, ut reciperet quidquid sibi inferrent, ad similitudinem os aperientis. Hoc Christus in passione sua fecit, in quo suis exemplum patiendi se proposuit. *Absorbit,* id est, omnes pœnas in se destruxit, factus immortalis et impassibilis, quod idem facit in suis. * 12:17 *Iratus est draco in mulierem.* Quia licet non possit eam devincere, non tamen desistit invidere, et locum invadendi quærere.

† 12:18 *Et stetit.* Non tamen omnes illos vicit minores, sed tantum super arenam, id est, in fructuosos moram fecit, in quibus apparent signa vestigii.

13

¹ Et vidi de mari bestiam ascendentem habentem capita septem, et cornua decem, et super cornua ejus decem diademata, et super capita ejus nomina blasphemiae.*

² Et bestia, quam vidi, similis erat pardo, et pedes ejus sicut pedes ursi, et os ejus sicut os leonis. Et dedit illi draco virtutem suam, et potestatem magnam.

³ Et vidi unum de capitibus suis quasi occisum in mortem: et plaga mortis ejus curata est. Et admirata est universa terra post bestiam.†

⁴ Et adoraverunt draconem, qui dedit potestatem bestiae: et adoraverunt bestiam, dicentes: Quis similis bestiae? et quis poterit pugnare cum ea?

⁵ Et datum est ei os loquens magna et blasphemias: et data est ei potestas facere menses quadraginta duos.

⁶ Et aperuit os suum in blasphemias ad Deum, blasphemare nomen ejus, et tabernaculum ejus,

* **13:1 Et vidi,** etc. Bestia hæc spiritualiter est Antichristus, vel generaliter tota collectio malorum. **Capita septem et cornua decem.** Ad hoc ut bene posset istos vincere, talem familiam sibi instituit. **Nomina blasphemiae.** Variis hæresibus erat bestia plena, vel variis simulationibus occultans vitia. † **13:3 Quasi occisum.** Simulabit se Antichristus mortuum, et per triduum latens post apparebit, dicens se suscitatum. **Et plaga mortis ejus curata est.** Arte magica ascendet in æra, ferentibus eum dæmonibus, et sic curabitur **plaga mortis ejus,** quia prius mortuus credebatur, post vivens reputabitur.

et eos qui in cælo habitant.‡

7 Et est datum illi bellum facere cum sanctis, et vincere eos. Et data est illi potestas in omnem tribum, et populum, et linguam, et gentem,

8 et adoraverunt eam omnes, qui inhabitant terram: quorum non sunt scripta nomina in libro vitæ Agni, qui occisus est ab origine mundi.§

9 Si quis habet aurem, audiat.

10 Qui in captivitatem duxerit, in captivitatem vadet: qui in gladio occiderit, oportet eum gladio occidi. Hic est patientia, et fides sanctorum.**

11 Et vidi aliam bestiam ascendentem de terra, et habebat cornua duo similia Agni, et loquebatur

‡ **13:6 Et aperuit os suum.** In tantam fiduciam prorupit, ut quod occulte ante, jam tunc publice audeat blasphemare. **Et tabernaculum.** Id est omnem institutionem ejus, per quam laudabilis apparet. § **13:8 Occisus est ab origine mundi,** in suis, ut in Abel. Vel quia ante omnia dispositum est, quod in fine temporum occideretur. Vel occisus est in agno mystice quem Abel obtulit, vel in ipso Abel a fratre occiso præfiguratus est. ** **13:10 Qui in captivitatem.** Qui captivat homines nunc a fide, tandem a salute, scilicet Antichristus, vel ipse diabolus. **Qui in gladio occiderit.** Antichristus et sui occident gladio materiali et persuasionis, et peribunt gladio æterni iudicii. **Hic est,** etc. Id est, patientiam et fidem sancti tenebunt, quia, illo destructo, sciunt se remunerandos. Respiciendo pœnam malorum et remunerationem bonorum, patientes fiunt et fidem tenent.

sicut draco.††

¹² Et potestatem prioris bestię omnem faciebat in conspectu ejus: et fecit terram, et habitantes in ea, adorare bestiam primam, cujus curata est plaga mortis.‡‡

¹³ Et fecit signa magna, ut etiam ignem faceret de cęlo descendere in terram in conspectu hominum.§§

¹⁴ Et seduxit habitantes in terra propter signa, quę data sunt illi facere in conspectu bestię, dicens habitantibus in terra, ut faciant imaginem bestię, quę habet plagam gladii, et vixit.

¹⁵ Et datum est illi ut daret spiritum imagini bestię, et ut loquatur imago bestię: et faciat ut quicumque non adoraverint imaginem bestię,

†† **13:11 Et vidi.** Descripta tribulatione quę erit per Antichristum, et suos participes, subjungit aliam quę fiet per suos apostolos quos ipse per totum mundum sparget. **Cornua.** Quia simulabunt se habere innocentiam, et puram vitam, et veram doctrinam, et miracula, quę Christus habuit et suis dedit; vel, duo Testamenta sibi usurpabunt. **Et loquebatur sicut draco.** Id est pseudoapostoli ita loquentur, sicut diabolus in Antichristo erat locutus.

‡‡ **13:12 Et potestatem,** etc. Quia in omnibus caput suum sibi pręponebant Antichristum. **Terram.** Id est terrenos, et in amore terrę perseverantes; vel: **terram** secundum corpus, **habitantes in ea** secundum animam. **Adorare.** Quia et hi, simulata resurrectione, prędicationis suę faciunt tundamentum, sicut et apostoli Christi fecerunt. §§ **13:13 Ignem,** id est malignum spiritum super suos faciet descendere, ut loquantur variis linguis. Ut apostolis datus est Spiritus sanctus in specie ignis, et sic illi dabunt spiritum malignum in specie ignis. **In conspectu.** Ut omnes videre possint cum apostoli Spiritum sanctum in conclavi acceperint.

occidantur.***

¹⁶ Et faciet omnes pusillos, et magnos, et divites, et pauperes, et liberos, et servos habere caracterem in dextera manu sua, aut in frontibus suis:†††

¹⁷ et nequis possit emere, aut vendere, nisi qui habet caracterem, aut nomen bestiæ, aut numerum nominis ejus.‡‡‡

¹⁸ Hic sapientia est. Qui habet intellectum, computet numerum bestiæ. Numerus enim hominis

*** **13:15 *Ut loquatur imago.*** Hic magica arte faciet statuam loqui et futura prædicere. ††† **13:16 *Habere caracterem,*** etc. In manu et in fronte ponent signa, ut omnes confiteantur suum esse Deum verbo et opere. ‡‡‡ **13:17 *Numerum.*** Id est qui expectant ab eo remunerationem eo minorem, vel mediocrem, vel maximam.

est: et numerus ejus sexcenti sexaginta sex. §§§

14

¹ Et vidi: et ecce Agnus stabat supra montem Sion, et cum eo centum quadraginta quatuor milia, habentes nomen ejus, et nomen Patris ejus scriptum in frontibus suis.*

§§§ **13:18 Qui habet.** Cum liber præsens Græce sit editus, secundum Græcos numerus est quærendus apud quos omnes litteræ numerum significant. Nomen ejus **Antemos** quod ei competit, qui Christo contrarius dicitur: **A**, unum; **N**, quinquaginta; **T**, CCCC; **E**, quinque; **M**, quadraginta; **O**, septuaginta; **S**, CC. Vel **Arnoyme**, id est nego, qui Christum negat Deum, in quo idem numerus: **A**, unum; **R**, CC; **N**, quinquaginta; **O**, LXX; **Y**, CCCC; **M**, XL; **E**, quinque. Vel **Teian**, id est sol gigas, quod vero Christo, usurpative convenit Antichristo: **T**, CCC; **E**, quinque; **I**, X; iterum **T**, CCC; **A**, unum; **N**, **L**. Vel Latinis litteris: **Diclux**, quia ipse se lucem esse dicet: **D**, quingenti; **I**, unum; **C**, centum; **L**, quinquaginta; **V**, quinque; **X**, decem; et sic eadem summa. Sex primus perfectus numerus est, et significat illos minus perfectos qui conjugati sunt, et pro modo suo decem præcepta servant. Sexaginta significat mediocriter perfectos, qui, dimissis legalibus conjugii in castitate permanent, et iterum decem præcepta pro modo suo complent. Centum significat perfectissimos qui mentis et corporis integritatem non violant et decem præcepta perfectissime servant. **Hi reddunt fructum, alii tricesimum, alii sexagesimum, alii centesimum.** Et discipuli Antichristi tunc dicent neminem posse salvari, nisi Antichristo obtulerint aliquem de fructibus illis.

* **14:1 Et vidi: et ecce Agnus stabat.** Ostensa gravissima persecutione, quam patietur Ecclesia ab Antichristo et ejus apostolis, nunc ostendit qualem habeat adiutorem, et qualem ipse habeat familiam, ut magis electos afflictos consoletur. **Centum quadraginta**, etc. Id est in virginitate perfectissimos, in fide trinitatis ex quatuor mundi partibus collectos.

² Et audivi vocem de cælo, tamquam vocem aquarum multarum, et tamquam vocem tonitruui magni: et vocem, quam audivi, sicut citharædorum citharizantium in citharis suis.†

³ Et cantabant quasi canticum novum ante sedem, et ante quatuor animalia, et seniores: et nemo poterat dicere canticum, nisi illa centum quadraginta quatuor millia, qui empti sunt de terra.‡

⁴ Hi sunt, qui cum mulieribus non sunt coinquinati: virgines enim sunt. Hi sequuntur Agnum quocumque ierit. Hi empti sunt ex hominibus primitiæ Deo, et Agno:§

⁵ et in ore eorum non est inventum mendacium: sine macula enim sunt ante thronum Dei.

⁶ Et vidi alterum angelum volantem per medium cæli, habentem Evangelium æternum, ut evangelizaret sedentibus super terram, et super omnem gentem, et tribum, et linguam, et

† **14:2 Tonitruui.** Quia terret eos qui ad consortium suum venire suffugiunt. **Citharædorum.** Quia ipsi ad hoc se instituerunt, ut extenderent sua corda devota super lignum crucis. **Citharizantium.** Quod ex officio habebant, opere implebant. ‡ **14:3 Et cantabant.** Id est de integritate animæ et corporis exsultabunt: quod gaudium nunquam eis veterascet, sed semper est eis ut novum. § **14:4 Hi sunt qui cum mulieribus non sunt.** Id est quos ad hoc ut essent virgines sanguis Christi elevavit. **Ex hominibus primitiæ,** etc. Ut ex grege optimus equus, vel ex fructibus primitiæ.

populum:**

⁷ dicens magna voce: Timete Dominum, et date illi honorem, quia venit hora iudicii eius: et adorate eum, qui fecit cælum, et terram, mare, et fontes aquarum.††

⁸ Et alius angelus secutus est dicens: Cecidit, cecidit Babylon illa magna: quæ a vino iræ fornicationis suæ potavit omnes gentes.‡‡

⁹ Et tertius angelus secutus est illos, dicens voce magna: Si quis adoraverit bestiam, et imaginem eius, et acceperit characterem in fronte sua, aut in manu sua:§§

¹⁰ et hic bibet de vino iræ Dei, quod mistum est

** **14:6 Et vidi.** Descripta impugnatione facta per duas bestias, suppositoque auxilio Agni et dignitate familiæ eius ostensa, subjungitur admonitio, ut ad hanc familiam accedant, et comminatio, ut ab alia declinent. **Alterum angelum.** Id est prædicatores qui sunt alteri a Christo, id est vicem ejus exsequentes. **Per medium cæli.** Per catholicam Ecclesiam, quam verbis et exemplis secum trahunt. **Evangelium æternum.** Id est prædicationem æternam promittentem, et sui observatores ad æternitatem ducentem. †† **14:7 Timete Dominum,** etc. Bene operando, et bene de eo annuntiando, ut per vos gloriosus appareat. **Quia venit.** Quasi dicat: Non deficiatis, quia non longo tempore patiemini. ‡‡ **14:8 Et alius angelus secutus est eum.** Hoc dicit, quia prædicatores sibi invicem succedunt. **Cecidit.** Bis positum vocabulum **cecidit,** infinitatem significat, in quo omnimoda destructio intelligitur. **Vino iræ fornicationis.** Id est vitiiis, et præcipue idololatria, quæ est dulcis potus peccantibus, quibus ipsi alios inquinant, et, ne recto tramite gradiantur, inebriant; unde debetur eis ira Dei. Purum vinum bibitur, dum flagellat Deus hic ad emendationem: turbidum, dum infertur æterna damnatio. §§ **14:9 Et angelus tertius.** Tres ponit pro fide Trinitatis, cum tria hæc in eadem persona possint considerari.

mero in calice iræ ipsius, et cruciabitur igne, et sulphure in conspectu angelorum sanctorum, et ante conspectum Agni:***

¹¹ et fumus tormentorum eorum ascendet in sæcula sæculorum: nec habent requiem die ac nocte, qui adoraverunt bestiam, et imaginem ejus, et si quis acceperit characterem nominis ejus.†††

¹² Hic patientia sanctorum est, qui custodiunt mandata Dei, et fidem Jesu.‡‡‡

¹³ Et audivi vocem de cælo, dicentem mihi: Scribe: Beati mortui qui in Domino moriuntur. Amodo jam dicit Spiritus, ut requiescant a laboribus suis: opera enim illorum sequuntur illos.§§§

¹⁴ Et vidi: et ecce nubem candidam, et super nubem sedentem similem Filio hominis, haben-

14:10 Quod mistum. Quasi dicat: Qui non corrigitur vindicta ejus ad correctionem data, punietur æterna pœna. **In calice.** Calix est vindicta Dei, ubi desuper merum quod ad correctionem hic vindicat, subtus est fæx, id est damnatio in ultimis. Bibent impii de vino, id est de fæce: quod vinum quia vult ad comparisonem meri ostendere turbidum, addit quod mistum est. ††† **14:11 Et fumus tormentorum.** Quod quædam de damnatione malorum numerat, non dicit pro damnatione describenda: sed tantum pro terrore inferendo illis quos deterret ab eorum consortio. **Ascendet in sæcula.** Cum dicit: **ascendet in sæcula**, notat æternam pœnam continuari. **Nec habent requiem.** Quasi: Non mirum si illi qui Antichristum adoraverunt tempore ipsius punientur, quia sui etiam præcedentes ministri eandem pœnam habebunt. ‡‡‡ **14:12 Hic patientia,** etc. Id est hic debent patienter pati sancti, ne veniant ad æternam pœnam. §§§ **14:13 Opera.** Id est mercedes operum quæ sequuntur. Quasi: Dum in mundo erant, majores tribulationes ad majorem coronam ingruebant: unde adeo abjecti reputabantur, sed jam nihil patientur.

tem in capite suo coronam auream, et in manu sua falcem acutam.*

15 Et alius angelus exivit de templo, clamans voce magna ad sedentem super nubem: Mitte falcem tuam, et mete, quia venit hora ut metatur, quoniam aruit messis terræ.†

16 Et misit qui sedebat super nubem, falcem suam in terram, et demessa est terra.

17 Et alius angelus exivit de templo, quod est in cælo, habens et ipse falcem acutam.

18 Et alius angelus exivit de altari, qui habebat potestatem supra ignem: et clamavit voce magna ad eum qui habebat falcem acutam, dicens: Mitte falcem tuam acutam, et vindemia botros vineæ

* **14:14 Et vidi.** Ostensa remuneratione bonorum, per quod invitabat ad consortium eorum, supponit damnationem impiorum, ut per terrorem ducat ad idem propositum. **Similem Filio hominis.** Quia non jam vere erat Filius hominis, qui immortalis.
† **14:15 Angelus.** Id est sancti, qui usque huc fuerant in fidelibus occulti, in claritate apparebunt iudicaturi, orantes cum desiderio, ut Deus separationem faciat bonorum et malorum. **Exivit de templo.** Exire dicuntur sancti de templo, cum jam apparent non quales olim fuerant, sed quales in æternum mansuri. **Quia venit hora,** etc. Quia jam est opportunum, cum completus sit numerus tuorum.

terræ: quoniam maturæ sunt uvæ ejus.‡

19 Et misit angelus falcem suam acutam in terram, et vindemiavit vineam terræ, et misit in lacum iræ Dei magnum:§

20 et calcatus est lacus extra civitatem, et exivit sanguis de lacu usque ad frenos equorum per stadia mille sexcenta.**

15

1 Et vidi aliud signum in cælo magnum et mirabile, angelos septem, habentes plagas septem novissimas: quoniam in illis consummata est ira

‡ **14:18 Et alius angelus**, etc. Cum sanctus Joannes ostendisset Deum potestatem judicandi habentem a sanctis implorari, et sic iudicium fieri, ostendit eandem potestatem sanctos habere, et Christum ut iudicent imperare, et illos imperio obedire. **Alius angelus**, id est Christus, qui occultus et vilis fuerat, in fidelibus clarus apparuit, et veniens de altari, id est de loco secretiori, quod nunquam alii sancti, solus enim Christus est cognitus ab omnibus Deo consubstantialis. **Mitte falcem**. Per messem terræ et uvas vineæ, eorundem malorum damnatio intelligitur; sed tamen per vineam illos determinatius habemus qui majori studio mala operabantur, sicut vineæ, ut fructificet major cura quam terræ adhibetur. § **14:19 Et misit in lacum**, etc. Unde Propheta: Lacus ubi non erat aqua, id est refrigerium. ** **14:20 Et exivit sanguis**. Æterna pœna pro peccato sanguinis, non autem vinum quod est in cellario Dei ponitur. **Usque ad frenos equorum**, id est usque ad ipsos rectores iniquorum puniendos, scilicet diabolos. **Per stadia**. Omnes intellige ludis mundi, id est vitiis detentos, qui vel simpliciter in hoc sunt perfecti, quod per sex habemus; vel perfectiores, quod per centum; vel perfectissimi, quod per mille.

Dei.*

² Et vidi tamquam mare vitreum mistum igne, et eos, qui vicerunt bestiam, et imaginem ejus, et numerum nominis ejus, stantes super mare vitreum, habentes citharas Dei:†

³ et cantantes canticum Moysi servi Dei, et canticum Agni, dicentes: Magna et mirabilia sunt opera tua, Domine Deus omnipotens: justæ et veræ sunt viæ tuæ, Rex sæculorum.‡

⁴ Quis non timebit te, Domine, et magnificabit

* **15:1 Et vidi,** etc. In his tribus visionibus supradictis, id est revelatione mysteriorum, datione tubarum, et in pugna mulieris contra diabolium, a principio redemptionis prosecutus est ordinem usque ad diem judicii: in his vero tribus sequentibus, circa ultima tempora immoratur, quia de his præcedentibus in aliis divinis Scripturis dictum enucleatius, de illis vero parum et occultius. In hac ergo quinta visione, materia sunt septem angeli tenentes phialas, in quibus continentur plagæ, id est destructiones iniquorum qui tempore Antichristi erunt, quæ destructio maxime hortatur præsentis ad patiendum. In sequentibus ponit visiones tres, cum quatuor sint supradictæ. Sed omissa prima, quæ fuit de correctione ecclesiarum, de aliis tribus dicit, consideratione tamen. **Et mirabile.** Mirum est hominem habere tantam potestatem, ut alios possit damnare. **Plagas septem,** id est omnes, excæcationem et destructionem illorum qui tempore Antichristi erunt. **Quoniam in illis.** Vere **plagas** habebunt, quia iram Dei super iniquos exercent, et vere **novissimas,** quia in mundo post eas non inferet Deus alias. † **15:2 Tanquam mare vitreum mistum igne.** Id est baptismum, ubi fidei puritas exigitur, et homines a vitiis mundantur. **Habentes citharas,** id est mortificantes carnem, quod Deus eis injunxit, vel quod prior ipse fecit. ‡ **15:3 Canticum Moysi.** Id est veterem legem, et est exsultatio bene intelligentibus, id est spiritualiter. **Viæ,** id est institutiones Dei, per quas nos ad Deum, vel ipse ad nos venit, sunt **justæ,** quia unicuique pro merito reddunt; et **veræ,** quia perducunt quo promittunt.

nomen tuum? quia solus pius es: quoniam omnes gentes venient, et adorabunt in conspectu tuo, quoniam iudicia tua manifesta sunt. §

⁵ Et post hæc vidi: et ecce apertum est templum tabernaculi testimonii in cælo, **

⁶ et exierunt septem angeli habentes septem plagas de templo, vestiti lino mundo et candido, et præcincti circa pectora zonis aureis. ††

⁷ Et unum de quatuor animalibus dedit septem angelis septem phialas aureas, plenas iracundiæ Dei viventis in sæcula sæculorum. †‡

⁸ Et impletum est templum fumo a maiestate Dei, et de virtute ejus: et nemo poterat introire in templum, donec consummarentur septem plagæ

§ **15:4 *Judicia tua***, etc. Quod quosdam eligis, quosdam reprobas, ut cognoscant fideles esse ex justitia. ** **15:5 *Et post hæc***. Cum ostendissent illos angelos habere potestatem plagandi, dicturus quas plagas illi sunt illaturi, prius proponit causam qua ostendit illos dignos esse qui plagas sunt passuri, scilicet quia omnia mysteria Ecclesiæ sunt revelata omnibus volentibus intrare, quæ isti malo merito suo non possunt intelligere. ***Apertum est templum***, id est revelata sunt mysteria Ecclesiæ, in qua Deus habitat, et ad honorem Dei militant. †† **15:6 *Et exierunt***. Et quia ita aperta erant, exhibunt prædicatores et reprehendent male operantes. †‡ **15:7 *Et unum***. Quia quod illi prædicabunt ex institutione priorum patrum habebunt, qui omnes unus dicuntur, quia unum docent. ***Iracundiæ***, id est iræ: quia corrigunt, corripunt, iram Dei peccantibus minantur, aliquando etiam excommunicant.

septem angelorum. §§

16

¹ Et audivi vocem magnam de templo, dicentem septem angelis: Ite, et effundite septem phialas iræ Dei in terram.

² Et abiit primus, et effudit phialam suam in terram, et factum est vulnus sævum et pessimum in homines, qui habebant characterem bestiæ, et in eos qui adoraverunt imaginem ejus.*

³ Et secundus angelus effudit phialam suam in mare, et factus est sanguis tamquam mortui: et omnis anima vivens mortua est in mari.†

⁴ Et tertius effudit phialam suam super flumina, et super fontes aquarum, et factus est sanguis.‡

⁵ Et audivi angelum aquarum dicentem: Justus es, Domine, qui es, et qui eras sanctus, qui hæc

§§ **15:8 Fumo a majestate**, etc. Quamvis tunc omnia erunt ita aperta fidelibus, tamen ipsa erunt clausa obscura infidelibus. **Introire**, id est intelligere illud occultum Dei judicium, quare alios elegit, alios reprobat, donec in fine mundi aperte cognoscent sancti. Vel, introire interim in Ecclesiam, donec completa sit omnimoda damnatio malorum in judicio, quia postea constat non intraturos. * **16:2 Vulnus**. Inobedientia est causa quare vulnus illud fiat. † **16:3 Et factus est sanguis**. Id est damnatio ejus illata est pro sanguine quem effuderunt. **Sanguis**, id est, damnatio illa erit **tanquam mortui**, id est irrevocabilis; sicut enim mortuus non redit ad vitam, sic illa sententia damnationis non revocabitur. **Omnis anima vivens**. Omnes consentientes, qui vivere videntur, non quia aperte persequuntur, sed propter consensum damnabuntur. ‡ **16:4 Super flumina**, etc. Quia similiter isti damnabuntur pro sanguine quem fuderunt, vel corporaliter, vel spiritualiter.

judicasti:§

⁶ quia sanguinem sanctorum et prophetarum effuderunt, et sanguinem eis dedisti bibere: digni enim sunt.**

⁷ Et audivi alterum ab altari dicentem: Etiam Domine Deus omnipotens, vera et justa judicia tua.††

⁸ Et quartus angelus effudit phialam suam in solem, et datum est illi æstu affligere homines, et igni:

⁹ et æstuaverunt homines æstu magno, et blasphemaverunt nomen Dei habentis potestatem super has plagas, neque egerunt pœnitentiam ut darent illi gloriam.‡‡

¹⁰ Et quintus angelus effudit phialam suam super sedem bestię: et factum est regnum ejus tenebrosum, et commanducaverunt linguas suas præ dolore:§§

§ **16:5 Audivi.** Id est intellexi ipsos prædicatores qui hanc vindictam faciunt, non sibi sed Domino attribuentes et juste fieri confirmantes. **Qui es et qui eras.** Venturum non ponit, quia in proximo venturum intellexit. ** **16:6 Et sanguinem eis dedisti bibere.** Id est, æternam pœnam pro effusione sanguinis, in qua promerenda sunt delectati. †† **16:7 Et audivi.** Quod magistri dicunt, discipuli confirmant. **Etiam, Domine Deus omnipotens,** etc. Ex magna affectione convertunt sermonem ad Deum. **Justa.** Justum enim est ut qui sanguinem fudit bibat vindictam sanguinis. ‡‡ **16:9 Et æstuaverunt.** Vel afflicti afficiunt tortores æstu iracundię, dum inveniuntur inseparabiles, et sic æstuaverunt invidia et ira. **Neque egerunt.** Interius pœnitentes dolebant, extra confiteri non audebant. §§ **16:10 Super sedem bestię.** Hoc dicit, quia ii sunt tantum corpora, et non spiritus: super quos sedebit, quia corporalia et non spiritualia dabit, **Commanducaverunt,** etc. Mutua detractio se omnes reficientes.

11 et blasphemaverunt Deum cæli præ doloribus, et vulneribus suis, et non egerunt pœnitentiam ex operibus suis.

12 Et sextus angelus effudit phialam suam in flumen illud magnum Euphraten: et siccavit aquam ejus, ut præpararetur via regibus ab ortu solis.***

13 Et vidi de ore draconis, et de ore bestię, et de ore pseudoprophetę spiritus tres immundos in modum ranarum.†††

14 Sunt enim spiritus dæmoniorum facientes signa, et procedunt ad reges totius terrę congregare illos in prælium ad diem magnum omnipotentis Dei.‡‡‡

15 Ecce venio sicut fur. Beatus qui vigilat, et custodit vestimenta sua, ne nudus ambulet, et videant turpitudinem ejus.

16 Et congregabit illos in locum qui vocatur hebraice Armagedon.§§§

17 Et septimus angelus effudit phialam suam in

*** **16:12 Præpararetur via.** Quia, finito mundo, erit resurrectio fidelium, qui venient ab ortu solis, id est a Christo, quando incœperit lucere, id est se manifestare. ††† **16:13 Vidi.** Effusionem phialę super istos, et ipsos non corrigi, sed in majorem excæcationem præcipitari. **Exire spiritus.** Id est omnes impios qui pro nimia malitia dicendi sunt spiritus immundi; vel, ipsos dæmones, quos in cordibus aliorum generant. Sicut enim fideles sua doctrina generant fidem Christi in cordibus aliorum, sic isti malitia diabolum. **Ranarum.** Ranę in luto morantur, et garrulę sunt, et aliis quietem auferunt: sic et isti. ‡‡‡ **16:14 Procedunt,** etc. Procedunt dæmones, et congregabit diabolum, quia omnes unus. §§§ **16:16 Et congregabit.** Id est, facient illos habere fiduciam in Antichristo, qui est refugium omnibus volentibus furari sanctis fidem suam; vel ad quem gloriabuntur omnes mali diversarum sectarum.

aërem, et exivit vox magna de templo a throno, dicens: Factum est.*

18 Et facta sunt fulgura, et voces, et tonitrua, et terræmotus factus est magnus, qualis numquam fuit ex quo homines fuerunt super terram: talis terræmotus, sic magnus.†

19 Et facta est civitas magna in tres partes: et civitates gentium ceciderunt. Et Babylon magna venit in memoriam ante Deum, dare illi calicem vini indignationis iræ ejus.‡

20 Et omnis insula fugit, et montes non sunt inventi.§

* **16:17 Et septimus angelus.** Ostenso super quos angeli phialas suas effundant, supponit quid contingit ipsis malis per effusionem istam, scilicet quia hic quantum poterunt, repugnabunt, quasi ab ipsa infusione acceperint incrementum, sed tandem detrudentur in infernum. † **16:18 Et facta est civitas.** Propter istam damnationem et propter peccata quæ ipsi addunt, damnata est ipsa civitas, et divisa est pœna unicuique pro merito, Judæis scilicet et gentibus, et falsis Christianis. **Civitates gentium ceciderunt,** id est, omnes collectiones malorum in generatione prima manentium damnabuntur: carnali, non in secunda regeneratione spirituali. ‡ **16:19 Venit in memoriam.** Id est, recordatus est Deus singula peccata eorum quorum prius videbatur oblitus. **Dare ei calicem.** Ad hoc ut ipse Deus daret illis pœnam mensuratam pro delectationibus quas habuerunt. Retribuit Deus malis pro meritis, id est quod meruerunt, sed non quantum meruerunt, ut in ipsa retributione ubi patet justitia, sit etiam misericordia. **Universæ enim viæ Domini misericordia et veritas.** Bonis etiam dat pro meritis et plus quam meruerunt, ut misericordia ibi justitiæ prævaleat. § **16:20 Et omnis insula fugit.** Et vidit quod omnes qui pro Deo afflicti in mundo et virtutibus eminentes respectu harum pœnarum, in vita sua vitaverunt consortia impiorum, et ideo non sunt inventi in pœnis eorum.

²¹ Et grando magna sicut talentum descendit de cælo in homines: et blasphemaverunt Deum homines propter plagam grandinis: quoniam magna facta est vehementer.**

17

¹ Et venit unus de septem angelis, qui habebant septem phialas, et locutus est mecum, dicens: Veni, ostendam tibi damnationem meretricis

** **16:21 Talentum.** Talenti genera sunt tria: magnum, centum et viginti librarum; medium, septuaginta duarum, minus quinquaginta. De medio hic dicit, quia peccatores in septuaginta duabus linguis non effugient hanc vindictam. **Et blasphemaverunt.** Id est, in inferno positi, quamvis sciant se pro merito puniri, dolebunt tamen quod Deus tantam potentiam habet quod plagas eis inferat, et est blasphemia.

magnæ, quæ sedet super aquas multas,*

² cum qua fornicati sunt reges terræ, et inebriati sunt qui inhabitant terram de vino prostitutionis ejus.†

³ Et abstulit me in spiritu in desertum. Et vidi mulierem sedentem super bestiam coccineam, plenam nominibus blasphemiarum, habentem capita

* **17:1 Et venit unus**, etc. Cum descripsisset plagas quas inferent prædicatores tempore Antichristi, et damnationem æternam quam iidem patientur impii, monet attendere causas ipsius damnationis. Quasi: Ostendi vobis quid in illo futuro fiet, modo cavete vobis vos potentes, quia idem diabolus, qui tunc ita aperte decipiet, occulte decipit quotidie, et ad eundem interitum vos ducet, quo et illos. **Angelis**. Angelus hic habet personam docentis, Joannes discipulis personam tenet. **Ostendam tibi damnationem**, id est causam damnationis malorum, qui, relicto Creatore, fornicantur cum dæmone, idola colendo, terrena amando, immunditiæ serviendo. **Meretricis**. Meretrix ista magna est Antichristus, et mali qui tempore ejus erunt; quæ jam sedet super aquas, id est jam regnat super malos potentes, quorum omnium ipse est caput. **Quæ sedet super aquas multas**, id est, quæ regnat super multos populos quos attrahit ad se luxuria. Unde Dominus ad Job: **Virtus ejus** Job. 40., scilicet diaboli, **in lumbis**, quando viros (quorum seminarium in lumbis est) decipit: **in umbilico**, cum mulieres (quarum semen est umbilico) decipit. Unde Propheta Ezech. 16., ad Jerusalem quasi ad meretricem: **In die ortus sui**, id est hoc tempore sæculi, **non est præcisus umbilicus tuus**, id est, non refrenasti luxuriam. † **17:2 Inebriati sunt**, etc. Sicut ebrius nihil timet, sic terrenis inhærentes intantum excæcabuntur amore terræ, ut nec Deum diligant, nec pœnas timeant.

septem, et cornua decem.‡

⁴ Et mulier erat circumdata purpura, et coccino, et inaurata auro, et lapide pretioso, et margaritis, habens poculum aureum in manu sua, plenum abominatione, et immunditia fornicationis. §

⁵ Et in fronte ejus nomen scriptum: *Mysterium: Babylon magna, mater fornicationum, et abominationum terræ.***

⁶ Et vidi mulierem ebriam de sanguine sanctorum, et de sanguine martyrum Jesu. Et miratus

‡ **17:3 *Mulierem sedentem.*** Id est, illos molles qui Evæ (a qua peccatum incœpit) conformantur; qui habent diabolum fundamentum, qui est sanguineus et in se et in suis; vel quia sanguinem sanctorum fundunt, eloquia Dei male intelligunt. ***Capita septem.*** Quinque sensus corporis, et postea errorem, et tandem Antichristum, per quæ septem diabolus ducit homines ad peccatum. ***Cornua decem.*** Id est decem regna quæ erunt tempore Antichristi, per quæ alia intelliguntur. § **17:4 *Circumdata purpura.*** Id est regali veste: dicent se reges ut decipiant. ***Auro.*** Quia videbuntur divina sapientia illuminati. ***Poculum aureum,*** id est divinam Scripturam, qua potantur fideles ad salutem. ***Abominatione.*** Id est quæ, secundum illas expositiones, debent abjici ab hominibus, quia immunditiam carnis docent et fornicari a Deo. ** **17:5 *Et in fronte.*** Quamvis sit ita habilis ad decipiendum, tamen, o fideles, ne desperetis, quia habet ***in fronte,*** id est in manifesto, signum quod rudibus est mysterium istud quo dat exemplum faciendi peccata, pro quibus terreni a salute fidelium repellentur.

sum cum vidissem illam admiratione magna.††

⁷ Et dixit mihi angelus: Quare miraris? ego dicam tibi sacramentum mulieris, et bestiae, quae portat eam, quae habet capita septem, et cornua decem.‡‡

⁸ Bestia, quam vidisti, fuit, et non est, et ascensura est de abyssu, et in interitum ibit: et mirabuntur inhabitantes terram (quorum non sunt scripta nomina in libro vitae a constitutione mundi) videntes bestiam, quae erat, et non est.§§

⁹ Et hic est sensus, qui habet sapientiam. Septem capita, septem montes sunt, super quos mulier sedet, et reges septem sunt.

†† **17:6 Ebriam.** Id est depressam vindicta pro effusione sanguinis: ut praeter doloribus nimis nesciat ubi sit. **Et miratus sum.** Hic habet Joannes personam illorum qui, cum vident malos in mundo exaltatos, mirantur cum audiunt poenas quae ipsis malis promittuntur, et cum ita sint puniendi, quare Deus permittit illos exaltari. Sed docentur intelligere illam exaltationem datam ad majorem excæcationem, et tandem juste inferri æternam damnationem. ‡‡ **17:7 Ego tibi dicam.** Id est quare puniantur isti mali, id est diabolus qui eos peccare fecit: quod est incognitum, nisi doctis. §§ **17:8 Bestiae quae portat eam.** Bestia, id est diabolus, portat, id est regit, mulierem, id est omnes malos effeminatos. Qui enim alios regit, quasi onus regiminis portare dicitur. **Fuit.** Ante adventum Christi, habuit diabolus maximam potestatem, sed post licet non penitus amisit, tamen non modice debilitatam habet. **Ascensura est.** Quia tempore Antichristi potestatem recipiet, per illos enim qui in peccati profundis sunt ascendet in elationem. **Et in interitum ibit.** Quia, mortuo Antichristo, amplius non habebit tentandi locum. **Mirabuntur:** Cum viderint mali potestatem suam ita annihilatam, dolebunt: non quasi poenitentes, sed tantum admirantes. **Septem capita.** Per hæc septem, erigit diabolus homines in superbiam, et in iis innituntur infideles.

10 **Quinque ceciderunt, unus est, et alius nondum venit: et cum venerit, oportet illum breve tempus manere.*****

11 **Et bestia, quæ erat, et non est: et ipsa octava est: et de septem est, et in interitum vadit.†††**

12 **Et decem cornua, quæ vidisti, decem reges sunt: qui regnum nondum acceperunt, sed potestatem tamquam reges una hora accipient post bestiam.**

13 **Hi unum consilium habent, et virtutem, et potestatem suam bestiæ tradent.**

14 **Hi cum Agno pugnabunt, et Agnus vincet illos: quoniam Dominus dominorum est, et Rex regum, et qui cum illo sunt, vocati, electi, et fideles.**

15 **Et dixit mihi: Aquæ, quas vidisti ubi meretrix sedet, populi sunt, et gentes, et linguæ.‡‡‡**

16 **Et decem cornua, quæ vidisti in bestia: hi odient fornicariam, et desolatam facient illam, et nudam, et carnes ejus manducabunt, et ipsam igni**

*** **17:10 *Quinque ceciderunt.*** Adam, si in obedientia perseverasset, sensus corporis ad nullam voluptatem verterentur, malam scilicet; sed per peccatum ita corrupti sunt, ut jam naturale sit lenia tactu, sapida gustu, nare odorifera, visu pulchra quærere. Hi sunt quinque reges per quos diabolus in pueritia regit, quia ipse fuit causa quare corrumperentur. Hi sunt quinque viri Samaritanæ. In juventa succedit error; nam postquam discretionem habet, et si peccat, jam non sensibus, sed errori imputatur: de quo Dominus: ***Quem nunc habes non est tuus vir*** Joan. 4. ††† **17:11 *De septem est.*** Quia similiter peccat, et similiter punietur: ***et ipsa octava,*** quia omnes transcendit, et in nequitia et in pœna. ‡‡‡ **17:15 *Populi sunt,*** etc., id est præsentis mali, ex omni diversitate hominum collecti.

concremabunt. §§§

¹⁷ Deus enim dedit in corda eorum ut faciant quod placitum est illi: ut dent regnum suum bestiae donec consummentur verba Dei.*

¹⁸ Et mulier, quam vidisti, est civitas magna, quae habet regnum super reges terrae.

18

¹ Et post hæc vidi alium angelum descendentem de caelo, habentem potestatem magnam: et terra illuminata est a gloria ejus.*

² Et exclamavit in fortitudine, dicens: Cecidit, cecidit Babylon magna: et facta est habitatio daemoniorum, et custodia omnis spiritus immundi, et custodia omnis volucris immundae, et odibilis:†

§§§ **17:16 Desolatam facient.** Solatium diaboli est perditio malorum, quos perdet completo numero impiorum. **Et nudam.** Diabolus habet potestatem faciendi signa ad decipiendum, hanc perdet completo numero bonorum, quia postea tentatio non habebit locum. **Carnes.** Carnes fornicariae manducare dicuntur, quia inferendis poenis delectabuntur. **Igne concremabunt.** Id est, tormentabuntur pro delectationibus ejus quas secuti sunt.

* **17:17 Donec consummentur verba.** De promissione praemiorum vel poenarum. * **18:1 Et post hæc vidi.** In hac

sexta visione, agit de ultimis poenis quas patientur impii in inferno pro singulis peccatis; et primum de Babylone ostendit; postea de bestia et pseudopropheta; tandem de ipso diabolo in quo finis patet, in quo damnato erit finis. Istam damnationem prosecuturus est, et a Christo praedicatam esse dicit, ut major ei fides habeatur.

† **18:2 Cecidit, cecidit.** Bis pro duplici damnatione animae et corporis, vel quia aeternaliter punietur. **Custodia omnis spiritus immundi.** Dæmones in pravis cordibus pro carnis illecebris sunt immundi, per mentis elationem volucres, vel quia per hunc aërem discurrunt.

³ quia de vino iræ fornicationis ejus biberunt omnes gentes: et reges terræ cum illa fornicati sunt: et mercatores terræ de virtute deliciarum ejus divites facti sunt.‡

⁴ Et audivi aliam vocem de cælo, dicentem: Exite de illa populus meus: ut ne participes sitis delictorum ejus, et de plagis ejus non accipiatis. §

⁵ Quoniam pervenerunt peccata ejus usque ad cælum, et recordatus est Dominus iniquitatum ejus. **

⁶ Reddite illi sicut et ipsa reddidit vobis: et duplicate duplicia secundum opera ejus: in poculo, quo miscuit, miscete illi duplum. ††

⁷ Quantum glorificavit se, et in deliciis fuit, tantum date illi tormentum et luctum: quia in corde suo dicit: Sedeo regina: et vidua non sum, et luctum non videbo. ‡‡

⁸ Ideo in una die venient plagæ ejus, mors, et luctus, et fames, et igne comburetur: quia fortis

‡ **18:3 *De virtute.*** Id est de peccatis per quæ acquiruntur divitiæ, quia omnis dives, vel iniquus, vel hæres iniqui. § **18:4 *Et audivi.*** Dicens futuram illam damnationem ad præsentem, supponit admonitionem. ***Exite,*** quia modicum tempus superest, quo pro merito accipient mercedem. ** **18:5 *Quoniam pervenerunt peccata,*** etc. Peccata perveniunt usque ad contemptum Dei per impenitentiam. †† **18:6 *Reddite illi.*** Sicut vindictam meam de vobis, qui purgamini, exercuit, sic vos injuriam meam vindicate in illis. ***Duplicate duplicia,*** id est animæ et corpori majores poenas inferte quam ipsi vobis. ‡‡ **18:7 *Quantum glorificavit se,*** etc. Hoc recte dicitur, quia recipiunt alii plus, alii minus. Causa discretionis hujus repetit quod dixerat superius. ***Et vidua non sum.*** Quia habeo consolationem in temporalibus.

est Deus, qui iudicabit illam. §§

⁹ Et flebunt, et plangent se super illam reges terræ, qui cum illa fornicati sunt, et in deliciis vixerunt, cum viderint fumum incendii ejus:***

¹⁰ longe stantes propter timorem tormentorum ejus, dicentes: Væ, væ civitas illa magna Babylon, civitas illa fortis: quoniam una hora venit iudicium tuum.

¹¹ Et negotiatores terræ flebunt, et lugebunt super illam: quoniam merces eorum nemo emet amplius:†††

¹² merces auri, et argenti, et lapidis pretiosi, et margaritæ, et byssi, et purpuræ, et serici, et cocci (et omne lignum thycinum, et omnia vasa eboris, et omnia vasa de lapide pretioso, et æramento, et ferro, et marmore,†††

¹³ et cinnamomum) et odoramentorum, et unguenti, et thuris, et vini, et olei, et similæ, et

§§ **18:8 Mors.** Absentia vitæ, id est Dei, quia præsentia ejus vita est. *** **18:9 Et flebunt.** Alii autem gaudium perpetuum habebunt. **Reges terræ.** Etiam illi qui bene rexerunt terrenitatem suam; sed aliquando fornicati sunt cum ista, dolebunt, quod nunquam similes illis fuerint. **Cum viderint fumum incendii ejus,** id est, cum defecerint divitiæ, quod est signum æterni incendii iudicii; vel cum viderint pœnam exaltatam ultra modum. ††† **18:11 Et negotiatores terræ flebunt.** Quia illa perire dolebunt, in quibus suam deputabant prosperitatem. ††† **18:12 Auri et argenti,** etc. Per aurum sapientia, argentum divina eloquia. Christus in lapide pretioso significatur; apostoli in margaritis: in bysso candido sanctorum justificationes; in purpura martyrium; in serico virginitas; in cocco rubeo charitas; in ligno thycino impubili constantia indeficiens; in ebore virtutum pulchritudo; in ære fortitudo et longanimitas; in ferro sublimitatis acumen; in marmore invicta humilitas.

tritici, et jumentorum, et ovium, et equorum, et rhedarum, et mancipiorum, et animarum hominum. §§§

¹⁴ Et poma desiderii animæ tuæ discesserunt a te, et omnia pingua et præclara perierunt a te, et amplius illa jam non invenient.

¹⁵ Mercatores horum, qui divites facti sunt, ab ea longe stabunt propter timorem tormentorum ejus, flentes, ac lugentes,

¹⁶ et dicentes: Væ, væ civitas illa magna, quæ amicta erat bysso, et purpura, et cocco, et deaurata erat auro, et lapide pretioso, et margaritis:

¹⁷ quoniam una hora destitutæ sunt tantæ divitiæ, et omnis gubernator, et omnis qui in lacum navigat, et nautæ, et qui in mari operantur, longe steterunt,

¹⁸ et clamaverunt videntes locum incendii ejus, dicentes: Quæ similis civitati huic magnæ?

¹⁹ et miserunt pulverem super capita sua, et clamaverunt flentes, et lugentes, dicentes: Væ, væ civitas illa magna, in qua divites facti sunt omnes, qui habebant naves in mari de pretiis ejus: quoniam una hora desolata est.

²⁰ Exsulta super eam cælum, et sancti apostoli, et prophetæ: quoniam judicavit Deus iudicium

§§§ **18:13 Cinnamomum.** In cinnamomo, odor virtutum quas simulant intelligi debet. **Similæ et tritici,** id est carne Christi, qua fideles vere satiantur, reprobi irritantur. **Mancipiorum et animarum.** Distinguit: quia quidam fiunt servi tantum corpore, ut Joseph; quidam etiam animo, ut si Ægyptius venditus Judæo, ritu eorum circumcidatur, vel paganorum idola colat.

vestrum de illa.*

21 Et sustulit unus angelus fortis lapidem quasi molarem magnum, et misit in mare, dicens: Hoc impetu mittetur Babylon civitas illa magna, et ultra jam non invenietur.†

22 Et vox citharædorum, et musicorum, et tibia canentium, et tuba non audietur in te amplius: et omnis artifex omnis artis non invenietur in te amplius: et vox molæ non audietur in te amplius:

23 et lux lucernæ non lucebit in te amplius: et vox sponsi et sponsæ non audietur adhuc in te: quia mercatores tui erant principes terræ, quia in veneficiis tuis erraverunt omnes gentes.

24 Et in ea sanguis prophetarum et sanctorum inventus est: et omnium qui interfecti sunt in terra.

19

1 Post hæc audivi quasi vocem turbarum multarum in cælo dicentium: Alleluja: salus, et gloria,

* **18:20 Exsultate super eam.** Postquam prædixit hanc damnationem futuram impiis, monet bonos exsultare, ut concordent divino iudicio; vel quia, his damnatis, sequitur eorum remuneratio.

† **18:21 Et sustulit.** Elevat Deus malos, ut gravius puniat vel corruant. **Lapidem quasi molarem.** Ad litteram etiam omnia ista visa sunt. **Hoc impetu.** Postquam descriptæ sunt singulæ pœnæ, ostenditur sibi modus damnationis, quasi diceret: Quod vidi prædictum, vidi etiam jam impletum, sicut vides in hac figura; vel: quanto plus exaltati sunt, tanto gravius cadent.

et virtus Deo nostro est:*

² quia vera et justa judicia sunt ejus, qui iudicavit de meretrice magna, quæ corrupit terram in prostitutione sua, et vindicavit sanguinem servorum suorum de manibus ejus.

³ Et iterum dixerunt: Alleluja. Et fumus ejus ascendit in sæcula sæculorum.

⁴ Et ceciderunt seniores viginti quatuor, et quatuor animalia, et adoraverunt Deum sedentem super thronum, dicentes: Amen: alleluja.†

⁵ Et vox de throno exivit, dicens: Laudem dicite Deo nostro omnes servi ejus: et qui timetis eum pusilli et magni.‡

⁶ Et audivi quasi vocem turbæ magnæ, et sicut vocem aquarum multarum, et sicut vocem tonitruorum magnorum, dicentium: Alleluja: quoniam regnavit Dominus Deus noster

* **19:1 Post hæc audivi.** Id est, damnationem malorum vidi completam, sicut a Christo audieram complendam. Modo subjungit quod de ista damnatione sancti exsultant sicut moniti erant ad exsultandum in versu illo: **Exsultate super eam, cæli**, per quod multo gravior intelligitur pœna malorum. **Alleluia**, etc. Ideo dicimus alleluia, quia laus est Deo nostro, et quia talia nobis fecit, antonomastice eum laudare debemus. † **19:4 Et ceciderunt seniores**, etc. Non minores sancti solummodo de hac damnatione laudaverunt Deum, sed etiam illi majores qui in Ecclesia fuerunt iudices et doctores aliorum. **Amen.** Specialiter Deus laudandus est de hoc, quod inimicos nostros ita punit. ‡ **19:5 Et vox**, etc. Dicta damnatione malorum et exsultatione sanctorum, supponit admonitionem ad præsentem, quasi dicat: Vidistis exsultationem, modo vos providete vobis ad vestram salutem. **Pusilli.** Qui nequeunt altiora penetrare mysteria, nec Dei possunt implere consilium: **Vende omnia, et sequere me**, intelliguntur nomine pusillorum.

omnipotens. §

⁷ Gaudeamus, et exsulemus: et demus gloriam ei: quia venerunt nuptiæ Agni, et uxor ejus præparavit se. **

⁸ Et datum est illi ut cooperiat se byssino splendenti et candido. Byssinum enim justificationes sunt sanctorum.

⁹ Et dixit mihi: Scribe: Beati qui ad cœnam nuptiarum Agni vocati sunt; et dixit mihi: Hæc verba Dei vera sunt.

¹⁰ Et cecidi ante pedes ejus, ut adorarem eum. Et dicit mihi: Vide ne feceris: conservus tuus sum, et fratrum tuorum habentium testimonium Jesu. Deum adora. Testimonium enim Jesu est spiritus prophetiæ. ††

¹¹ Et vidi cælum apertum, et ecce equus albus, et qui sedebat super eum, vocabatur Fidelis, et

§ **19:6 Et audivi quasi vocem,** etc. Ostensa lætitia quam habebant sancti de perditione malorum, supponit aliam lætitiā ipsorum quam de salvatione sua (quam dicturus est) habebunt.

** **19:7 Et uxor ejus,** etc. Et conveniens est ut jungatur Ecclesia Christo, quia ipsa Ecclesia fecit se idoneam ut reciperetur.

†† **19:10 Et cecidi,** etc. Quia eum majorem me intellexi, et obedire paratus fui, sic et vos obedite mihi. **Vide ne feceris.** In veteri lege non prohibuit se adorari; sed post ascensionem, videns super se exaltatum hominem, ab homine timuit adorari. **Testimonium enim,** etc. Quidquid prophetæ dixerunt, perhibet Christo testimonium.

Verax, et cum justitia judicat et pugnat.‡‡

12 Oculi autem ejus sicut flamma ignis, et in capite ejus diademata multa, habens nomen scriptum, quod nemo novit nisi ipse.§§

13 Et vestitus erat veste aspersa sanguine: et vocatur nomen ejus: Verbum Dei.***

14 Et exercitus qui sunt in cælo, sequebantur eum in equis albis, vestiti byssino albo et mundo.†††

15 Et de ore ejus procedit gladius ex utraque parte acutus, ut in ipso percutiat gentes. Et ipse reget eas in virga ferrea: et ipse calcatur

‡‡ 19:11 *Et vidi cælum apertum.* Dicta damnatione Babylo-
nis, et exultatione quam inde habebunt sancti, supponit dam-
nationem ipsius Antichristi et apostolorum ejus, quod est ibi: *Et
apprehensa est bestia.* Et isti, quare damnabuntur? quia
pugnaverunt contra Christum quantum potuerunt, et tamen Chris-
tus bene poterit vincere, qui tantam habet potestatem secundum
divinitatem et humanitatem, quod nullus possit resistere ei, et
ideo debemus eum imitari. Unde et ipse admonitionem interponit:
Et vidi unum angelum. Vidi vocatos ad nuptias, vidi etiam
et qui possunt venire: nam bonum adiutorem et bonos habent
admonitores. *Equus albus,* id est caro Christi portans Verbum
Dei ad bellum contra diabolium. §§ 19:12 *Sicut flamma lignis.*
Quia comburit vitia, et accendit, et illuminat. Hæc omnia sine
respectu alicujus dicta sunt, ut tantum notemus qualis sit et quanta
possit. *** 19:13 *Verbum Dei.* Id est: *Ipse dixit, et facta sunt*
Psal. 32.: per quem omnia Pater fecit, et per quem Pater mundo se
annuntiavit. ††† 19:14 *Vestiti byssino albo et mundo.* Id
est, in corporibus mundis, qui ab illicitis refrenantur, et stimulo
charitatis ad bona incitantur, id est ad justitiam.

vini furoris iræ Dei omnipotentis.‡‡‡

¹⁶ Et habet in vestimento et in femore suo scriptum: Rex regum et Dominus dominantium.‡‡‡

¹⁷ Et vidi unum angelum stantem in sole, et clamavit voce magna, dicens omnibus avibus, quæ volabant per medium cæli: Venite, et congregamini ad cœnam magnam Dei:*

¹⁸ ut manducetis carnes regum, et carnes tribunorum, et carnes fortium, et carnes equorum, et sedentium in ipsis, et carnes omnium liberorum, et servorum, et pusillorum et magnorum.

¹⁹ Et vidi bestiam, et reges terræ, et exercitus eorum congregatos ad faciendum prælium cum illo, qui sedebat in equo, et cum exercitu ejus.

²⁰ Et apprehensa est bestia, et cum ea pseudopropheta: qui fecit signa coram ipso, quibus seduxit eos, qui acceperunt characterem bestię, et

‡‡‡ **19:15 *Gladius ex utraque parte acutus.*** Id est, divina sententia, incidens pravas cogitationes mentis et illicitos motus corporis; vel Vetus et Novum Testamentum. ***Reget eas.*** Sanctos de virtute in virtutem promovendo, malos de vitio in vitium labi sinendo. ‡‡‡ **19:16 *Et habet in vestimento.*** Vel in cordibus fidelium qui sunt vestimentum Filii, scriptum est: ***Rex regum.***

* **19:17 *Et vidi unum angelum.*** Ostensa dignitate Christi, per quam diabolum expugnare poterit, subdit admonitionem de præsentem, quasi diceret: Ipsi tali adhærere debetis. ***Omnibus avibus.*** Omnibus fidelibus qui agiles et leves sunt in promotione bonorum operum. ***Venite,*** etc. Bene operando, in eadem fide, non diversas hæreses sequentes sicut mali; vel: de partibus mundi diversis ad me venite. ***Et congregamini.*** Quasi: Multum debetis esse solliciti, ut ad hanc cœnam venire possitis, quia nisi bene pugnaveritis, diabolo succumbetis; quia multum paratus est nocere vobis, eum tamen auxilio Dei superare poteritis.

qui adoraverunt imaginem ejus. Vivi missi sunt hi duo in stagnum ignis ardentis sulphure:†

²¹ et ceteri occisi sunt in gladio sedentis super equum, qui procedit de ore ipsius: et omnes aves saturatæ sunt carnibus eorum.‡

20

¹ Et vidi angelum descendentem de cælo, habentem clavem abyssi, et catenam magnam in manu sua.*

² Et apprehendit draconem, serpentem antiquum, qui est diabolus, et Satanas, et ligavit eum per annos mille:†

³ et misit eum in abyssum, et clausit, et signavit super illum ut non seducat amplius gentes, donec

† **19:20 *Vivi missi sunt hi duo.*** Videlicet Antichristus et sui apostoli majores pœnas patientur quam alii, ad similitudinem illius qui vivus comburitur. ‡ **19:21 *Et cæteri occisi sunt.*** Id est, sequaces eorum minori pœna punientur, vel illi qui erunt cæteri, sive ad eum conversi, occisi mundo, vivent Deo. ***Et omnes aves,*** id est omnes sancti, delectati sunt de pœna illorum, et de profectu fratrum. * **20:1 *Et vidi angelum.*** Dicta damnatione Babylonis et Antichristi et pseudo apostolorum, supponit damnationem ipsius diaboli, et præponit causam quare et tempus quo damnabitur: et quis illum poterit vincere, scilicet ille qui in humili adventu potuit illum ligare quantum voluit, glorificatus eundem omnino destruere poterit. ***Abyssi.*** Abyssus tenebrosa vocantur corda impiorum; vel ipse diabolus, quos Dominus sævire permittit et refrenat quando vult. † **20:2 *Apprehendit.*** Id est, peccasse ostendit dum se immunem a peccato ille diabolus occidit. ***Ligavit eum.*** Sciendum quod similiter in Abraham et aliis fidelibus diabolus fuit ligatus sicut in istis præsentibus; sed in illis ligavit spes futuri Christi, in istis ipse Christus adveniens ligavit.

consummentur mille anni: et post hæc oportet illum solvi modico tempore.‡

⁴Et vidi sedes, et sederunt super eas, et iudicium datum est illis: et animas decollatorum propter testimonium Jesu, et propter verbum Dei, et qui non adoraverunt bestiam, neque imaginem ejus, nec acceperunt characterem ejus in frontibus, aut in manibus suis, et vixerunt, et regnaverunt cum Christo mille annis. §

⁵Ceteri mortuorum non vixerunt, donec consummentur mille anni. Hæc est resurrectio

‡ **20:3 *Et misit eum,*** etc. Quia ejectus a fidelibus, in malis cœpit dominari atrocius: sic legitur in Evangelio, quod intravit in porcos. ***Signavit super illum,*** etc. Id est sigillum posuit, scilicet signum crucis, quod eum sic superat, ut a fidelibus repellat. ***Et post hæc oportet,*** etc., ut recipiat potestatem quam habuit ante adventum Christi. § **20:4 *Et vide sedes.*** Ligato diabolo, vidi solutos fideles, et minores prælatis suis obedire paratos, et prælatos iudicare subditos. Vidi in tempore ligationis Ecclesiam ad bene operandum ita solutam, et hoc eodem tempore, illos qui pro Christo moriuntur vidi statim in gloriam intrare, nunquam ad inferos descendere, sicut Abraham et cæteri prophetæ descenderunt, quamvis iusti fuerunt. ***Et animas decollatorum.*** Et vidi similiter animas eorum qui non adoraverunt. ***Et vixerunt.*** Et non dico vivent et regnabunt in futuro, sed etiam in hoc præsenti, scilicet ex quo interfecti sunt vixerunt et regnaverunt cum Christo.

prima.**

⁶ Beatus, et sanctus, qui habet partem in resurrectione prima: in his secunda mors non habet potestatem: sed erunt sacerdotes Dei et Christi, et regnabunt cum illo mille annis.

⁷ Et cum consummati fuerint mille anni, solvetur Satanas de carcere suo, et exhibit, et seducet gentes, quæ sunt super quatuor angulos terræ, Gog, et Magog, et congregabit eos in prælium, quorum numerus est sicut arena maris.††

⁸ Et ascenderunt super latitudinem terræ, et circumierunt castra sanctorum, et civitatem dilectam.

⁹ Et descendit ignis a Deo de cælo, et devoravit eos: et diabolus, qui seducebat eos, missus est in stagnum ignis, et sulphuris, ubi et bestia

¹⁰ et pseudopropheta cruciabuntur die ac nocte

** **20:5 Cæteri vero mortuorum non vixerunt**, id est, æternas patientur pœnas, et in hoc præsentis, quia statim moriuntur. **Hæc est resurrectio.** Quod diabolus ita ligatus est, et quod a peccatis resurgunt homines, et quod ipsis mortuis statim animæ fruuntur æterna requie, est prima resurrectio et potissima. **Prima.** Ad differentiam illius quæ erit simul in anima et corpore, hæc dicitur prima. **Qui habet partem.** Si omnes perfecti esse non possunt, nec in eadem claritate futuri sunt. **Secunda mors**, id est, damnatio æterna, quæ erit in corpore et in anima reproborum, non apprehendet electos, qui in nullo unquam augentur. **Sed erunt sacerdotes**, id est æternas laudes offerentes Divinitati et humanitati. †† **20:7 De carcere.** Id est, de cordibus reproborum, in quibus modo ligatus est, ne pro velle sæviat. **Magog.** Id est detectos, id est omnes persecutores diabolum in se tegentes, et tandem ad apertam persecutionem procedentes. Vel ad litteram has duas gentes prius seducet, et per eas ad alios procedet. **Et circumierunt castra sanctorum**, id est eosdem sanctos in virtutibus munitos et unanimes in hoc bello.

in sæcula sæculorum.‡‡

11 Et vidi thronum magnum candidum, et sedentem super eum, a cujus conspectu fugit terra, et cælum, et locus non est inventus eis. §§

12 Et vidi mortuos, magnos et pusillos, stantes in conspectu throni, et libri aperti sunt: et alius liber apertus est, qui est vitæ: et iudicati sunt mortui ex his, quæ scripta erant in libris, secundum opera ipsorum.***

13 et dedit mare mortuos, qui in eo erant: et mors et infernus dederunt mortuos suos, qui in ipsis erant: et iudicatum est de singulis secundum opera ipsorum. †††

14 Et infernus et mors missi sunt in stagnum

‡‡ **20:10 Die ac nocte.** Hoc dicit, respectu gloriæ sanctorum, quæ est dies, et pœnarum suarum, quæ est nox. §§ **20:11 Et vidi thronum.**

Dicta destructione diaboli et suorum membrorum, supponit destructionem mundi, ad majorem pœnam impiorum. Competit enim ut destructis malis mundus destruat, secundum quod ab eis fuerat corruptus. Sæpe locutus de glorificatione sanctorum et de pœnis impiorum, non fecerat mentionem corporum, si deberent glorificari vel puniri; ideo hic aperte ostendit ea.

*** **20:12 Et libri aperti sunt.** Libri, id est, divina præcepta quæ qui dimiserunt, scient se pro merito puniri; vel libri sunt conscientiæ singulorum, quæ apertæ omnibus erunt.

Alius liber. Id est, Christus, qui tunc omnibus apparebit potens et suis dabit vitam. Vel, liber est præscientia Dei, quia tunc aperte scient mali se non prædestinatos ad vitam quam in mundo existentes sibi promittebant. **Ex his quæ scripta erant.** Per comparisonem sanctorum impii damnabuntur: legent enim ipsi impii in ipsis sanctis quæ agere noluerunt. ††† **20:13 Et dedit mare mortuos.**

Vult aperte ostendere corpora mortuorum quantumcunque fuerint dissecta, in illo iudicio vivificari, quod quidam non credunt.

ignis. Hæc est mors secunda.‡‡‡

¹⁵ Et qui non inventus est in libro vitæ scriptus, missus est in stagnum ignis.

21

¹ Et vidi cælum novum et terram novam. Primum enim cælum, et prima terra abiit, et mare jam non est.*

² Et ego Joannes vidi sanctam civitatem Jerusalem novam descendentem de cælo a Deo, paratam sicut sponsam ornatam viro suo.†

³ Et audivi vocem magnam de throno dicentem: Ecce tabernaculum Dei cum hominibus, et habitabit cum eis. Et ipsi populus ejus erunt, et ipse Deus cum eis erit eorum Deus:‡

⁴ et absterget Deus omnem lacrimam ab oculis eorum: et mors ultra non erit, neque luctus,

‡‡‡ **20:14 Hæc est mors secunda.** Quasi dicat: Cavete vobis a morte prima, quia ex illa prima sequitur hæc secunda. * **21:1 Et vidi.** In hac septima visione agit de innovatione elementorum, glorificatione sanctorum, describens merita per quæ sancti ita glorificati sunt. **Cælum novum et terram novam.** Immutatio æris et terræ, dubitabilis non est quin per ignem fiat. Sed de aqua dubitatur, nam purgationem in seipsa habere creditur. † **21:2 Sicut sponsam ornatam.** Sicut sponsus præmittit munera sponsæ antequam eam ducat, sic Christus Ecclesiæ fidem et virtutes et bona opera antequam eam suscipiat in gloria. ‡ **21:3 Vocem magnam de throno.** Cum dixisset se vidisse innovationem elementorum et glorificationem sanctorum, incognitum id erat, et, ne incredibile videretur, apponit auctoritatem sanctorum Patrum, qui hoc prædixerunt. **Ecce tabernaculum.** Id est in evidenti est, quod in eadem gloria erit humanitas Christi in qua militavit, et homines eum imitati et ea sunt bene usi. **Et ipsi populus ejus.** Id est, in nullo offendentes, quod non esse potest dum sunt in carne mortali.

neque clamor, neque dolor erit ultra, quia prima abierunt. §

⁵ Et dixit qui sedebat in throno: Ecce nova facio omnia. Et dixit mihi: Scribe, quia hæc verba fidelissima sunt, et vera. **

⁶ Et dixit mihi: Factum est: ego sum alpha et omega, initium et finis. Ego sitienti dabo de fonte aquæ vitæ, gratis. ††

⁷ Qui vicerit, possidebit hæc: et ero illi Deus, et ille erit mihi filius. ††

⁸ Timidis autem, et incredulis, et execratis, et homicidis, et fornicatoribus, et veneficis, et idolatris, et omnibus mendacibus, pars illorum erit in stagno ardenti igne et sulphure: quod est mors secunda. §§

⁹ Et venit unus de septem angelis habentibus phialas plenas septem plagis novissimis, et locutus est mecum, dicens: Veni, et ostendam tibi

§ **21:4 Et mors.** Vere non erunt ibi lacrymæ, quia non erit causa lacrymarum. ** **21:5 Et dixit.** Quasi dicat: Scribe quidquid ostensum est tibi de hac innovatione. Hoc pro utilitate præsentium factum est, quibus hæc scribere iussus sum. **Scribe: quia hæc,** etc. Jubens scribere, et aliis nuntiare, supponit exhortationem, ut omnes ad hanc innovationem laborent pertinere. †† **21:6 Et dixit mihi.** Posita auctoritate sanctorum de hac innovatione, ponit auctoritatem ipsius Dei. **Factum est.** Ne quæreret aliquis: Quid post illam innovationem futurum est, dicitur sibi nihil restare faciendum. **Alpha et omega.** Quasi dicat: Hanc innovationem facere potero, quia ego omnia creavi, et in me omnia consummabuntur. **Sitienti.** Non dabo sitienti ad horam, sed perseveranti. †† **21:7 Possidebit hæc.** Id est, meipsum, qui sum principium omnis beatitudinis. §§ **21:8 Timidis.** Id est: illis qui timore pœnarum fidem accipere fugiunt, vel acceptam relinquunt, erit æterna damnatio.

sponsam, uxorem Agni.***

¹⁰ Et sustulit me in spiritu in montem magnum et altum, et ostendit mihi civitatem sanctam Jerusalem descendentem de cælo a Deo,†††

¹¹ habentem claritatem Dei: et lumen ejus simile lapidi pretioso tamquam lapidi jaspidis, sicut crystallum.‡‡‡

¹² Et habebat murum magnum, et altum, habentem portas duodecim: et in portis angelos duodecim, et nomina inscripta, quæ sunt nomina

*** **21:9 *Veni et ostendam.*** Descripta gloria quam habituri sunt sancti, dicit quo merito, vel quo auxilio sint accepturi.
 ††† **21:10 *In montem magnum.*** Christus est ***mons***, quia munimentum suorum magnum est, quia totum mundum replet, ***altus***, quia insuperabilis. ***Ostendit mihi civitatem.*** Et super illum montem ostendit Ecclesiæ fundamentum. ‡‡‡ **21:11 *Lumen.*** Ipsa Jerusalem cœlestis lucens pro modo suo, est similis Christo, qui fuit in proposito firmus, et lucens in virtutibus. ***Jaspidis.*** Durus est lapis hic, et viridis: sic Ecclesia nitet fide, et in ea firmata est.

duodecim tribuum filiorum Israël:§§§

¹³ ab oriente portæ tres, et ab aquilone portæ tres, et ab austro portæ tres, et ab occasu portæ tres.*

¹⁴ Et murus civitatis habens fundamenta duodecim, et in ipsis duodecim nomina duodecim apostolorum Agni.†

¹⁵ Et qui loquebatur mecum, habebat mensuram arundineam auream, ut metiretur civitatem,

§§§ **21:12 Murum.** Id est Christum defensorem, qui magnus in Sion, altus cum Patre. Vel intellige defensores aliorum, qui sunt magni in vincendo alios. Alii ne vincantur, id est, apostolos vel prophetas, vel angelos veritatis nuntios. **Portas duodecim.** Id est, patriarchas, per quorum exemplum alii ad fidem introducuntur. Vel portæ, apostoli, qui alios introducunt in Ecclesiam. Angeli, id est, subditi qui perfecte instructi in loco angelorum sunt substituti. Numerus portarum duodecim, quæ per quatuor mundi partes sub ternario comprehenduntur, ad mysterium pertinet duodecim apostolorum, per quos fides Trinitatis diffunditur per orbem quadripartitum. **Nomina inscripta,** etc. Id est, memoria sanctorum Patrum veteris legis est in apostolis, quia quod illi prædixerunt futurum, hi docent completum. Vel omnes gentes in fide apostolorum et dilectione eorum sunt positæ. Unde: **Epistola nostra vos estis scripta in cordibus nostris** II Cor.

3.. * **21:13 Ab oriente portæ tres.** Oriens, Judæi: a quibus sol justitiæ ortus est, et in his portæ tres, quia in his primum fides Trinitatis, nuntiata ab apostolis et a prophetis. Aquilo, frigidæ gentes: quæ post Judæos crediderunt. Ab austro, id est a claritate fidei, quæ est ab adventu Christi. Ab occasu, id est ab ultima ætate mundi quæ per Eliam et Enoch fidem Trinitatis recipiet. † **21:14 Murus.** Id est, fides Christi qua munivit ipsam civitatem, habet duodecim patriarchas, per quos fundatur, quia illi primi hanc fidem tenuerunt, et in illis innituntur quicumque ad fidem accedunt. **Et in ipsis duodecim.** Quam fidem isti tenent, illi venturam intellexerunt, et prænuntiaverunt.

et portas ejus, et murum.‡

¹⁶ Et civitas in quadro posita est, et longitudo ejus tanta est quanta et latitudo: et mensus est civitatem de arundine aurea per stadia duodecim millia: et longitudo, et altitudo, et latitudo ejus æqualia sunt.

¹⁷ Et mensus est murum ejus centum quadraginta quatuor cubitorum, mensura hominis, quæ est angeli. §

¹⁸ Et erat structura muri ejus ex lapide jaspide: ipsa vero civitas aurum mundum simile vitro

‡ **21:15 Et qui loquebatur mecum.** Vidi civitatem istam ita munitam et ornatam, et non omnes ibi vidi æquales inter se: sed unumquemque perfectum pro modo suo. **Mensuram arundineam auream.** Id est, divinam Scripturam Dei sapientia compositam, quæ tangit et illustrat corda fidelium. **Ut metiretur civitatem et portas ejus.** Id est, secundum mensuram daret etiam minoribus intelligentiam ipsarum Scripturarum. **In quadro posita est.**

Quatuor latera, fides, spes, charitas, operatio, quæ sunt æqualia, quia quantum quis credit, tantum sperat: quantum sperat, tantum diligit: quantum diligit, tantum operatur. In quadro ergo, quia robusta fide, longanimis spe, ampla charitate, efficax opere. Vel quatuor latera sunt quatuor principales virtutes, quarum una non debet aliam excedere. In homine ergo est prudentia appetendi boni et vitandi mali, quam sequitur temperantia, ut a voluptatibus homo se retrahat: post hæc est fortitudo, ut quod intelligit, operetur: dehinc justitia, ut sic suos actus temperet, ne nimis justus vel sapiens sibi videatur.

Per stadia. Stadium est locus et cursus et mensura, et octo faciunt milliare, notat autem tendentes ad bravium. **Duodecim millia.** Hi perfecti sunt in fide Trinitatis ex quatuor mundi partibus.

§ **21:17 Mensura hominis.** Juxta litteram sanctus Joannes ostendit angelum apparuisse sibi in specie hominis, ut aperte denotet eum qui significabatur verum angelum, id est Filium Dei, et verum hominem fuisse.

mundo.**

19 Et fundamenta muri civitatis omni lapide pretioso ornata. Fundamentum primum, jaspis: secundum, sapphirus: tertium, calcedonius: quartum, smaragdus:††

20 quintum, sardonyx: sextum, sardius: septimum, chrysolithus: octavum, beryllus: nonum, topazius: decimum, chrysoprasus: undecimum,

** **21:18 Et erat.** Dixerat in hac civitate esse muros et portas et fundamenta, et ipsos inter se, alios majores, alios minores, hic exsequitur qualis sit murus et qualis ipsa civitas et fundamenta et portæ. **Structura muri ejus ex lapide jaspide.** Id est, si aliquis sit ad hoc instructus ut sit defensor aliorum, hoc habet ex fide quam firmiter tenet et prædicat, quam Jaspis viridis significat, ut sit defensor aliorum. **Aurum.** Sapientiam denotat aurum; vitrum autem fidei puritatem, qua ore promittit quod corde credit. †† **21:19 Jaspis.** Viridis est hic lapis, et ideo virorem fidei immarcescentem significat. Vel **jaspis** est sanctorum fides non marcescens, sed semper in operis virore perseverans. **Sapphirus.** Similis est sereno cœlo, qui percussus radii solis ardentem emittit fulgorem; significat autem altitudinem spei sanctorum quorum conversatio in cœlis est, qui et a vero sole innovati ardentius æterna quærunt, et alios quærere docent, dicentes: **Nostra conversatio in cœlis est** Phil. 3. **Calcedoni,** BED. Colorem pallentis lucernæ hic lapis habet: fulget, etc., usque ad peccatores et fragiles ad se trahunt sibi que conjungunt. **Smaragdus.** ID. Quartus nimie viriditatis super omnes herbas et frondes, adeo ut etiam, etc., usque ad quarta dicitur fides propter quatuor Evangelia.

hyacinthus: duodecimum, amethystus.‡‡

‡‡ **21:20 *Sardonys.*** ID. Quintus tricolor, niger in imo, candidus, etc., usque ad quod quinque sensibus agitur, quinta dicitur. ***Sardius.*** Sextus sanguinei coloris unicolor, martyrii gloriam significat. Sextus quia sexta feria crucifixus est Christus. Vel *Sardius* rubeæ terræ habens speciem, significat sanctos qui licet cum mentis sublimes intellectu, tamen fragilitatis suæ recordantur attendentes se filios Adæ, qui rubra terra dicitur, qui sexta die factus est, unde et *sardius* sextus inducitur. ***Beryllus.*** BED. Octavus est prædicantium operatio. Lucet *beryllus*, etc., usque ad cura terrenæ administrationis ad pallorem activæ vitæ redeuntes. ***Topazius.*** Nonus ponitur hic lapis, quia rarior et pretiosior, et habet duos colores ex auro et ætherea claritate, maxime lucens cum splendore solis tangitur, superans omnium gemmarum claritates, in aspectum suum singulariter provocans aspicientes, quem si plus polis, obscuras: si naturæ relinquis, clarior est: et nihil est charius regibus inter divitias. Contemplativam vitam significat, quam sancti reges omnibus operum divitiis et gemmis virtutum præferunt et in eam maxime aspectus suos dirigunt, et tanto amplius, quanto frequentius divina illustrantur gratia. Ex interna charitate color aureus, ex dulcedine contemplationis æthereus, quæ ex attritu sæculi semper obscurascit, vix enim potest quis simul doloribus attingi, et tranquilla mente cœli gaudia intueri. Vel si polis, quod si dignitatibus sæculi honoras eos, et ornas, obscuras: quia contemplationi minus vacant, vel minori meritis fiunt. Et sicut in octavo est activa vita, sic in nono contemplativa quæ est angelorum, quorum sunt novem ordines. Dicunt quidam quod omnium lapidum colores habet, unde et nomen habet, quia pan, id est omne. Et invenitur in insula Ægypti, quæ dicitur Topazon, significat sanctos omnibus coloribus virtutum fulgidos. ***Chrysoprasus.*** In India nascitur viridis aureæque misturæ. Quidam etiam purpureus cum guttis aureis, significat eos qui virorem æternæ patriæ charitate merentur, et aliam purpuream martyrii ostendunt, et quia exemplum Domini sequuntur, in India, id est, prope ortum solis sunt, et cum Christo regnare expectant. In denario numero sunt, decalogus impletur per dilectionem, quæ non finitur. Igitur in chrysopraso opus martyrii signatur et præmium. Chryson, aurum: prasos, porrum dicitur. ***Hyacinthus.*** Undecimus est hic lapis, cum ære mutatur in sereno perspicuus, in nubilo obscurus, significat discretissimos doctores omnibus qualitibus, moribus, ætatibus, intellectibus se contemperantes.

21 Et duodecim portæ, duodecim margaritæ sunt, per singulas: et singulæ portæ erant ex singulis margaritis: et platea civitatis aurum mundum, tamquam vitrum perlucidum. §§

22 Et templum non vidi in ea: Dominus enim Deus omnipotens templum illius est, et Agnus.

23 Et civitas non eget sole neque luna ut luceant in ea, nam claritas Dei illuminavit eam, et lucerna ejus est Agnus. ***

24 Et ambulabunt gentes in lumine ejus: et reges terræ afferent gloriam suam et honorem in illam. †††

25 Et portæ ejus non claudentur per diem: nox

§§ **21:21 Et duodecim portæ.** Quasi dicat: Dixi esse duodecim portas, et cum ita sint duodecim illæ portæ, id est prophetæ introducentes ad fidem Trinitatis ex quatuor mundi partibus. **Per singulas,** id est, per instructionem singulorum; **sunt margaritæ,** id est, imitatores eorum, qui de quacunque parte mundi ad fidem Trinitatis vocentur, sunt splendidi virtutibus. **Singulæ portæ,** etc. Quasi dicat: Ad hoc ut essent portæ, oportuit esse margaritas. **Plateæ civitatis aurum.** Id est sapientia, vel claritate pleni, mundi a criminali macula. **Vitrum per lucidum.** Id est nullas sordes in se celantes. Vel quia possunt mali in operibus nequitiam suam, velut in speculo, cognoscere. *** **21:23 Non eget sole.** Hic sancti egent ad servitium sole et luna, ibi non: Deus enim plene illuminabit eos. Vel, **non eget sole, neque luna,** id est majoribus vel minoribus prædicatoribus. ††† **21:24 Et ambulabunt.** Tanta erit lux in futuro, quod usque ad finem mundi, **ambulabunt gentes,** id est promovebuntur de bono in melius. **In lumine.** In spe hujus luminis, vel per lumen, vel per lucem, vel per radios cognitionis ejus. **Reges terræ.** Id est illi majores qui regunt terrenitatem suam et aliorum.

enim non erit illic.‡‡‡

²⁶ Et afferent gloriam et honorem gentium in illam.‡‡‡

²⁷ Non intrabit in eam aliquod coinquatum, aut abominationem faciens et mendacium, nisi qui scripti sunt in libro vitæ Agni.*

22

¹ Et ostendit mihi fluvium aquæ vitæ, splendidum tamquam crystallum, procedentem de sede Dei et Agni.*

² In medio plateæ ejus, et ex utraque parte fluminis, lignum vitæ, afferens fructus duodecim per menses singulos, reddens fructum suum et

‡‡‡ **21:25 *Et portæ.*** In præsentī aliquando subtrahitur prædicatio, ne fures intrent et conculcent dum nox est, id est locus insidiarum: sed quia ibi dies perpetua, omnis timor auferetur. §§§ **21:26 *Afferent.*** Ad similitudinem victorum qui spolia in suas urbes ferunt. * **21:27 *Non intrabit in eam.*** Dicta honestate civitatis, ne quisquam falsus frater ad aliquem horum graduum pertingere præsumeret, determinat qui sunt intraturi, qui non. * **22:1 *Et ostendit.*** Postquam situm civitatis, dignitatem ejus, et muros et fundamenta ostendit, describit refectionem quam Deus civitati præbuit, et in præsentī, maxime in futuro. In præsentia Deitatis vel imitatione vitæ Agni, qui proposuit nobis in se exemplum. ***Fluvium.*** Id est aquam fluentem, id est æternam beatitudinem. In specie aquæ notatur ablutio baptismi, qua ad istam beatitudinem pervenitur. ***De sede Dei.*** Id est de illis in quibus principaliter sedebit Deus, quia in illis maxime est, et per instructionem eorum minores coronabuntur.

folia ligni ad sanitatem gentium.†

³ Et omne maledictum non erit amplius: sed sedes Dei et Agni in illa erunt, et servi ejus servient illi.

⁴ Et videbunt faciem ejus: et nomen ejus in frontibus eorum.

⁵ Et nox ultra non erit: et non egebunt lumine lucernæ, neque lumine solis, quoniam Dominus Deus illuminabit illos, et regnabunt in sæcula sæculorum.

⁶ Et dixit mihi: Hæc verba fidelissima sunt, et vera. Et Dominus Deus spirituum prophetarum misit angelum suum ostendere servis suis quæ oportet fieri cito.‡

⁷ Et ecce venio velociter. Beatus, qui custodit

† **22:2 Et ex utraque.** Circa flumen, id est, in hac vita habemus **lignum vitæ**, id est corpus et sanguinem Christi, in quibus reficimur ultra flumen, id est, in futuro habebimus ipsum præsentem. Vel per circa flumen, accipiamus tempus ante baptismum, per ultra, illud quod fuit post baptismum, ut denotemus fideles et in veteri et in nova lege salvatos per Christum, quod significavit Moyses qui duxit filios Israël usque ad flumen Jordanis, et Jesus filius Nave, qui de flumine Jordanis duxit eos in terram promissionis. **Lignum vitæ.** Quasi dicat: Ipse refectionem dat, ipse etiam dat eis qui parent eos quibus ipse reddat. **Fructus.** Id est prophetas et apostolos in fidem Trinitatis per quatuor mundi partes fructificantes. **Et folia ligni.** Quasi dicat: Et quod Christus reddet fructum, hoc erit sic, quod apostoli, et post eos alii etiam spargent folia ipsius Christi. ‡ **22:6 Et dixit mihi.** Sicut in principio posuit commendationem visionis, sic etiam jam ad ultimum ponit. **Dominus.** Et bene debes credere, quia ille qui in potestate habet dona Spiritus sancti, per quem locuti sunt omnia prophetæ quæ dixerunt. **Angelum suum,** etc. Sicut angelus Joanni, sic Joannes commendat discipulis suis: quasi dicat: Non propter me facta est hæc annuntiatio mihi, sed ut vos mihi credatis.

verba prophetiæ libri hujus.

⁸ Et ego Joannes, qui audivi, et vidi hæc. Et postquam audissem, et vidissem, cecidi ut adorarem ante pedes angeli, qui mihi hæc ostendebat:§

⁹ et dixit mihi: Vide ne feceris: conservus enim tuus sum, et fratrum tuorum prophetarum, et eorum qui servant verba prophetiæ libri hujus: Deum adora.**

¹⁰ Et dicit mihi: Ne signaveris verba prophetiæ libri hujus: tempus enim prope est.

¹¹ Qui nocet, noceat adhuc: et qui in sordibus est, sordescat adhuc: et qui justus est, justificetur adhuc: et sanctus, sanctificetur adhuc.††

¹² Ecce venio cito, et merces mea mecum est, reddere unicuique secundum opera sua.

¹³ Ego sum alpha et omega, primus et novissimus, principium et finis.

¹⁴ Beati, qui lavant stolas suas in sanguine Agni: ut sit potestas eorum in ligno vitæ, et per portas

§ **22:8 Et postquam audissem, et vidissem.** Hic dat nobis intelligere, quod pro his in veneratione debemus eum habere, nec tantum eum, sed Deum adorare, et per observantiam verborum libri, purificationem angelorum consequi. ** **22:9 Et fratrum tuorum,** etc. Non sunt a munere prophetiæ alieni putandi, qui habent gratiam interpretandi: ut Augustinus, Hieronymus, Ambrosius, Gregorius, etc. †† **22:11 Qui nocet, noceat adhuc.** Quia posset objici quod malum esset prophetare malis, cum gravior essent inde puniendi, dictum est sibi, ne ideo cesset, quia justum est.

intrent in civitatem.‡‡

15 Foris canes, et venefici, et impudici, et homicidæ, et idolis servientes, et omnis qui amat et facit mendacium.

16 Ego Jesus misi angelum meum testificari vobis hæc in ecclesiis. Ego sum radix, et genus David, stella splendida et matutina. §§

17 Et spiritus, et sponsa dicunt: Veni. Et qui audit, dicat: Veni. Et qui sitit, veniat: et qui vult, accipiat aquam vitæ, gratis. ***

18 Contestor enim omni audienti verba prophetiæ libri hujus: si quis apposuerit ad hæc, apponet Deus super illum plagas scriptas in libro

‡‡ **22:14 *Beati qui lavant,*** etc. Quia dixerat: Nocens noceat, sordens sordescat, ne aliquis malus diceret: Cum sim malus, quare me pœniteret? dicit. Non solum beati sunt qui majorem respuunt persecutionem, sed etiam illi qui contaminaverunt stolas suas quas in baptismo acceperunt, si deinde laverint eas, et eos peccasse pœniteat. §§ **22:16 *Ego Jesus.*** Commendavit Joannes librum, per angelum, per sui dignitatem, modo etiam per auctoritatem ipsius Christi. Quasi dicat: Omnes audientes sciant ***quod ego Jesus misi angelum meum testificari vobis hæc. Stella splendida.*** Clara stella, id est, magna charitas annuntians diem, id est futuram beatitudinem, per meam resurrectionem in mane factam *** **22:17 *Et spiritus,*** id est Trinitas, quæ pro puritatis excellentia spiritus dicitur: ***Et spiritus et sponsa dicunt,*** etc. Hic etiam subdit testimonium Trinitatis et fidelium, quasi: Ideo debetis recipere, quia spiritus et sponsa, etc. ***Et qui sitit, veniat.*** Non tamen quilibet, sed ille tantum veniat, qui sitit: id est credere desiderat. ***Qui vult, accipiat aquam vitæ gratis.*** Et non est labor, quia sola voluntas sufficit.

isto.†††

¹⁹ Et si quis diminuerit de verbis libri prophetiæ hujus, auferet Deus partem ejus de libro vitæ, et de civitate sancta, et de his quæ scripta sunt in libro isto:

²⁰ dicit qui testimonium perhibet istorum. Etiam venio cito: amen. Veni, Domine Jesu.

²¹ Gratia Domini nostri Jesu Christi cum omnibus vobis. Amen.‡‡‡

††† **22:18 *Contestor enim***, etc. Postquam commendationem posuit per se, per angelum, per Christum, per Trinitatem, per fideles; qui quosdam sciebat esse in Asia qui pro suis erroribus fovendis aliquid adderent vel demerent, supponit excommunicationem.

‡‡‡ **22:21 *Gratia Domini nostri Jesu Christi***. Consummatio apostoli in verbo Christi.

Bibbia Vulgata Clementina na 1598
Clementine Vulgate of 1598 with Glossa Ordinaria
Migne edition 1880 in Latin

Public Domain

Language: Latine (Latin)

Translation by: Jerome

2014-08-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 31 Aug 2023

7ca33455-379f-554d-a635-9009adb90c5